…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 136 (13452)
1971 оной июниин 10, четверг

Сэн 2 мүнгэн

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

…ААБАРЯ ҮЛҮҮЛНЭ

…табан жэлэй түрүүшын …түсэбые болзорһоонь урид …гэһэн мүрысөөн судна …тын заводой цехүүдэй дун…нөөр дэлгэрээ. Цехүүдэй …тивүүд социалис шэнэ уял…жа, тэрэнээ дүүргэхын ты…рмайн оролдожо байна. …хи цехэй хүдэлмэришэд со… мүрысөөндэ түрүүлжэ… Коллектив даабаряа һара… һайнаар дүүргэдэг. Тэ… хүдэлмэри шудхалаашa…лтай сэхэ холбоотой юм.

һүүлэй үедэ шудхамал детальнуудаар цех гүйсэд хангагдажа, даабаряа үлүүлэн дүүргээ.

Шудхагшад өөһэдынгөө уялга һайнаар мэдэрэнхэй. Тэдэнэй гэмээр нэгэшье дахин цехэй ажал таһалдуулагдаагүй. Цехэй коллектив шудхалгын үйлэдбэриие һайнаар эмхидхээ. Эндэ шэнэ техникэ тодхогдоо, түрүү технологи хэрэглэгдэдэг болоо. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлэгдэнэ. Энээнэй ашаар голодөһоной гараха ушар усадхагдажа, мүн шудхалгын ажалай бүтээсэ 8 процентээр дээшэлбэ.

Заводой үнинэй шудхагшад — хэбшэд М. П. Рубцов, А. К. Настынкова, булад хайлуулагшад С. П. Степанов, В. А. Батаров, М. И. Гриф болон бусад социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулна. Тэдэнэр һайн шанартай хэб хэжэ, булад хайлуулжа, цехэйнгээ бусад хүдэлмэришэдые хэрэгтэй зүйлөөрнь саг соонь хангадаг юм.

Цехэй коллектив май һарын түсэбые болзорһоонь 5 хоногоор урид дүүргээ һэн. Тэрэшэлэн июниин даабариие графигһаань уридшалан дүүргэжэ ябана.

Тэдэнэр энэ жэлэй социалис уялга абахадаа, табан жэлэй үедэ бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлһон байна. Эдэ жэлнүүдтэ шудхалаа хэлгэ 30 процентээр, ажалай бүтээсэ 20 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ юм. Иимэ зорилго дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха, шэнэ техникэ тодхохо, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Цехэй коллектив энэ зорилгоёо дүүргэхын тула арга боломжоёо хэрэглэжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шудхалаа хэгшэд М. Р. Рубцов, С. П. Степанов.
Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН

БЭШҮҮР. Түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэри бодото дээрэнь бэелүүлэн, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр худалдахын түлөө социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь уридшалан дүүргэжэ, шэнэ амжалта туйлаба. Тиигэжэ тус ажахын малшад хахад жэл соо бүхыдөө 3 мянган центнер һү худалдаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 3075 центнертэ хүргэһэн байна. Колхозой түрүү һаалишад Евдокия Разуваева, Клавдия Болдырева, Анна Белых, Варвара Тимофеева гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө һү һааха даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ эрхимлэбэ.

Мүнөө ажахын һаалишад хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө мянган центнер һү һаажа худалдахаар хараална.

Манай корр.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай корр.). МНРП-гэй XVI съездын хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэйгээр хабаадажа байһан Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци Улаан-Баатарай партийна организациин делегацитай июниин 8-да уулзаа.

МНРП-гэй Улаан-Баатарска горкомой нэгэдэхи секретарь Б. Алтангэрэл үгэ хэлэжэ, совет нүхэдөө халуунаар амаршалаа.

Аха дүүгэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгада МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй түрүүлэгшэ Ж. Самбу хабаадалсаа.

Газарые тойрон дабшадаг научна станци дээрэһээ Советскэ Союзай арадуудта эльгээгдэһэн амаршалга

Агуухэ совет арадые—коммунизмые эрэлхэг зоригтойгоор байгуулагшые Газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ жолоодогдодог научна станци дээрэһээ халуунаар амаршалнабди. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ ажалай алдарта илалтануудые туйлахыень манай арадта хүсэнэбди.

Космонавтнууд
ДОБРОВОЛЬСКИЙ,
ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министртэй А. Н. Косыгин хөөрэлдэбэ

Индиин республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингхтэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин июниин 8-да Кремль соо уулзаа.

Али али талын һонирходог уласхоорондын оршон байдалай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн совет-энэдхэг харилсаануудай асуудалнуудаар хани ёһоор үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжаяа мэдэлсэлгэ болоо. Урда Азида болоһон һүүлэй ушарнуудтай холбоотой асуудалнууд илангаяа дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ. Бэе бэедээ этигэлсэлгэдэ үндэһэлһэн хоёр талын харилсаае һаналаа хананхгяар тэмдэглээ.

„САЛЮТ" ГЭЖЭ ЖОЛООДОГДОДОГ НАУЧНА СТАНЦИИН НИИДЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОДОГ ЦЕНТР. (ТАСС). Газарые тойрон дабшадаг совет жолоодогдодог научна станциин экипажай хоёрдохи хүдэлмэриин үдэр дүүрэбэ. Шэнжэлэлгэнүүд болон туршалгануудые үнгэргэлгэдэ бэлдэхэ зорилгоор «Салют» станциин оньһо түхеэрэлгэнүүдые шалгаха, научна аппаратурыень бэлдэхэ хэрэгтэ июниин 8-най бүхы үдэрые космонавтнууд зорюулаа.

Москвагай сагаар 15 часһаа июниин 9-нэй һүниин 1 час хүрэтэр Газарые тойрон дабшадаг станци Советскэ Союзай газар дээрэһээ радиогоор харагдахагүй районоор ороод ябана. Энэ үе соо космонавтнууд ээлжээ ээлжээгээр амарха, махабадай упражнениинүүдые хэхэ, али алиндаа медицинскэ хиналта хэхэ, бэеэ өөрөө хинаха байна.

Замбуулинай «Союз-11» гэжэ транспортна корабль «Салют» гэжэ научна станци хоёр залгалдахынгаа урда тээ энэ зураг дээрэ харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.
Фототелеграфаар абтаба.

…МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИОННО ПАРТИИН XVI СЪЕЗД

…ҮХЭР А. П. КИРИЛЕНКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

…делегадууд!
…ханинар!

…космонавтикын шэнэ элитэ …лта—дэлхэйе тойрон ниидэ…хэмэл одон—научна стан…замбуулиниие эрэлхэг зо…шэнжэлэгшэд, коммунист… Добровольский, В. Н. Вол… И. Пацаевые абаашажа «Союз-11» гэжэ транспорт…н ниидэлгэ тухай һураг …й съездын халуун зүрхэн…ан угтаһандань манай де…сэдьхэлһээ баярлана. Дэл…түрүүшынхеэ дэлхэй шадар…линай зайда «Салют» гэжэ …ойрон ниидэдэг, жолоодог…чна станци байгуулагдаба …атар космонавтнууд, гоёон …замбуулинай гэр соо байжа, …усалгатай хүдэлмэрээ хэжэ …өөр, тиин замбуулинай …ри гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ …үхэтэ алхам хэгдээ гэжэ …эхэдэ болоно. Совет наука …никын энэ илалта эб най… аша туһада, ажалшадай …а, бүхы хүн түрэлтэнэй …а алба хэхэ байна.

…делегадууд!

…партиин съездын хүдэл…баадалсаха гээшэ ехэ нэрэ …й дуршэлөө андалдан абал…н харилсаан мүн болоно. …съездын боложо байһан ор…л соо аха дүү ороной бай…ннлсажа болоно, ханина…жал хэрэг, түсэб болон һа…ыень хаража, мэдэжэ боло… парти МНРП-гэй XVI съезд…алсахаар КПСС-эй делегаци …тухай Монголой Арадай-ре…но партиин Центральна Ко…урлас ехэ баяртайгаар хү…ан.

…съезд дээрэ манай Ленинскэ …үлөөлэн байха гээшэ бидэн…й ехэ нэрэ хүндын хэрэг бо…дэтэ делегадууд! Монголой …мунистнуудта, танай ороной …а Советскэ Союзай Комму…иин Центральна Комитедэй, …Генеральна секретарь нүхэр …ежневэй, совет коммунист…бүхы совет арадай халуун …н һайхан юрөөл хүргэжэ … бидэнэр ехэ баяртайбди. …алдарта Арадай-революци…иин XVI съездын хүдэлмэ…һоо манай ороной бүхы …гүнзэгы һонирхолтойгоор, …игаар хаража байна.

…! һүүлэй үедэ социалис …эн оронуудта өөһэдынгөө …й хүтэлбэрилхы хүсэн боло…нуудай ээлжээтэ съезднүүд …үнгэрөө. Һаяхан КПСС-эй …зд болоо. Совет ороной хүг…гол шатануудые тодорхойл…й партиин эгээл дээдын суг… тоодо энэ съезд элитэ ехэ …элхэ байна. Коммунизм саа…айгуулха талаар съездын ба…һан дэлгэрэнгы, научна та…үндэһэлэгдэһэн программа, …ескэ һургаалнууд, съездын …литическэ тобшололнууд ком…н түлөө тэмсэлдэ хүсэ ехэ…г мүн болоо. Эдэ документ…рксистско-ленинскэ наукые …жуулаа. Аха дүү партинуу…н һаналтайгаар сэгнэлтэ үгэ…өөр, XXIV съезд туйлай ехэ уласхоорондын удха шанартай юм. Тэрэнэй шиидхэбэринүүд дэлхэй дээрэ боложо байһан гол социальна үйлэ хэрэгүүдые манай гүнзэгыгөөр ойлгоходомнай туһална, дэлхэйн революционно хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ түгэс хүсэтэй нүлөө үзүүлнэ.

Болгариин Коммунис партиин X съезд ашатай ехэ хүдэлмэри хээ. Һаяхан Чехословакиин Коммунис партиин XIV съезд хүдэлмэрээ дүүргээ. Тэрэ хадаа ЧССР-тэхи социализмын дайсадые Чехословакиин коммунистнуудай илаһан илалтые батадхаа, социализмын үзэл сурталай илалтын съезд болоо.

Болоһон эдэ съезднүүд, тэдэнэй һургаал ба политическэ тобшололнууд хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл ба жагсаалые саашадань бэхижүүлгэдэ, дэлхэйн социализмые хүгжөөлгэдэ, социальна дэбжэлтын хүсэнүүдэй бүхы революционно, шэнэдхэн байгуулхы ажал ябуулгада томо хубита болон орохо байна. Дабажа гараһан замайнгаа үрэ дүнгые нарин нягтаар, бүхы талаһаань шэнжэлэн, социализмын элитэ ехэ туйлалтануудые, тэрэшэлэн ниитын хүгжэлтэдэхи тодорхой бэрхэшээлнүүдые бүрин хараадаа абан, коммунистнууд социализмын, коммунизмын шэнэ илалтанууд тээшэ шадабаритайгаар ленинскэ ёһоор харгы гаргана. Аха дүү партинуудай бүхы ажал ябуулга, манай ерээдүйн түсэбүүд социалис гүрэнүүдэй түгэс хүсэнэй хэлбэришэгүйгөөр ургажа байһаниие, социалис байгуулалтын хүгжэлтые, тэрэнэй зохёон байгуулхы хүсые элитээр харуулна.

Зохёон байгуулхы, революционно эрмэлзэл, марксистско-ленинскэ һургаалда хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлга, социалис интернационализмын гол ёһодо хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлга—эдэл ушарнууд манай аха дүү партинуудай съездын онсо илгаанууд мүн болоно, манай ниитын агууехэ революционно хэрэгэй бүрин түгэсөөр, эсэслэн мандалгада батаар этигэжэ байхые бүри ехээр найдуулна.

Эдэ бүгэдэ Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездэ бүрин хабаатай. Энэ съезд социалис хани барисаанай оронуудай ажабайдалда, бүхы коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ шухала үйлэ хэрэг болоно. Бүхы түби дэлхэйн аха дүү партинуудай делегацинуудай энэ зал соо байһан ушар танай съездын уласхоорондын ехэ удха шанартай байһыень онсолон тэмдэглэнэ.

ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Ю. Цеденбалай хэһэн МНРП-гэй Центральна Комитедэй гүнзэгы удхатай тоосоото элидхэл дотор монгол ажалшадай туйлаһан горитойхон туйлалтанууд эли тодоор харуулагдаа, ажахын, социальна, соёл культурын туйлалтын зоригжуулхы түсэб табигдаа, тэрэниие дүүргэлгэдэ партиин, арадай хүсэнүүдые элсүүлхэ эмхидхэлэй онол арганууд хараалагдаа. Энэ шухала политическэ документ дотор арадай Монгол орондохи социалис байгуулалтын түүхын ехэ дуршэл согсологдоо, монгол революционернүүдэй интернационалис заншалай үзэл бодолые үндэһэлэн, нягтаар холбоотой национальна ба интернациональна зорилгонуудые табиһан хараа шугам тодорхойлогдоо, социализмын аха дүү оронуудтай, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй холбоо барисаагаа, хани харилсаагаа үргэдхэхэ хараа шугам тодорхойлогдоо.

МНРП-гэй XV съездһээ хойшонхи үе соо монгол арад социалис байгуулалтадаа үшөө нэгэ томо алхам хээ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, үйлэдбэриин харилсаануудые хүгжөөлгэдэ элитэ дэбжэлтэ туйлаа. Эдэ горитойхон хубилалтануудай удхань гэбэл, монгол арадай социалис туйлалтануудые үргэдхэлгэ, гүнзэгырүүлгэ мүн болоно.

Мүнөө Монгол орон хадаа ерээдүй тээшэ эрмэлзэһэн орон гэжэ бүхы дэлхэйн үмэнэ харагдана. Экономикодо, социальна байгуулалтада, үзэл сурталда, ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта олон шэнэ зүйлнүүдые хаража болоно. Эдэ зүйлнүүд социалис байгуулалтын, Монголой Арадай-революционно партиин, ажалша монгол арадай алдарта хүбүүн, патриот, интернационалист, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша нүхэр Ю. Цеденбалай хүтэлбэрилдэг партиин Центральна Комитедэй зориг түгэлдэр политикын, ажал ябуулгын аша үрэ мүн болоно.

Зүбшэн хэлсэжэ байһан асуудалнуудтаа монгол коммунистнуудай тодорхойгоор, бодото хэрэгэй ёһоор хандажа байһаниинь, ерэхэ онуудта бэелүүлхээр хараалһан зорилгонуудай хэмжээнь бидэниие, XVI съездын айлшадые ехээр һонирхуулна.

Монголой залуу индустриин ургалта совет хүнүүдые үнэнтөөр баясуулна. Ороной экономикодо тэрэнэй удельнэ хэмжээн хэлбэришэгүйгөөр ургана. Социалис Монгол орон индустриально-аграрна орон боложо хубилха тээшэ алхалан ябана. Гансахан 1966—1970 онуудта республикын промышленностиин бүхы продукци 1,6 дахин ургаа, харин жэлэй дунда зэргын ургалта 9,9 процент болоно. Энэ хадаа һайн үрэ дүн гээшэ, тиин бидэниие, танай ханинарые баясуулна.

Монголой промышленность республикын хүгжэлтэдэ бага бэшэ үүргэ дүүргэнэ, зүгөөр ерээдүйдэ бүри ехэ үүргэ дүүргэхэ юм. Мүнөөнэй наука болон техникын туйлалтануудые социализмын аша туһада ашаглаха шиидхэхы эрхэ нүхэсэл тэрэ болохо байна. Тэрэнэй бата найдамтай ургалта хүдөө ажахые саашадань дэбжээлгэдэ бүри ехээр туһалжа байха.

Танай республикын экономикодо аграрна һалбари, нэн түрүүн мал ажал ямар ехэ һуури эзэлдэг бэ гэжэ бидэнэр, нүхэдүүд, һайнаар мэдэнэбди. Экономикын энэ һалбарида съездын табижа байһан анхарал манда ойлгосотой. Хүдөө ажахые оньһожоруулха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха, арад зониие материальна талаар бүри һайнаар урмашуулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ талаар танай хараа шугам мал ажалые хүгжөөлгэдэ, мүн ороной бүхы экономическа байдалда һайн нүлөө үзүүлхэ ёһотой.

Ленинэй үзэл бодолые хүтэлбэри болгон, таанар бодото культурна революци бэелүүлээт. Энэ үльгэр жэшээтнай олон оронуудта татаса ехэтэй хүсэн болоно. Социалис үзэл сурталь арадай оюун ухаанда батаар бэхижээ, мүнөө үедэ таанар хүсэд бэшэ дунда уялгата һуралсалда оролгые бэелүүлжэ байнат. Энэ ушар хадаа ажалша бүхэниие эрдэмдэ, соёлдо һургаха үргэн арга боломжо имагтал социализм үгэнэ гэһэн баталамжые шэнээр гэршэлнэ.

Монголой Арадай Республика бүхы монгол арадай ажалаар байгуулагдана, хүгжөөгдэнэ. Республикын залуу хүдэлмэришэн ангиин эршэ хүсэнэй үрэ дүн хадаа, танай мүнөөдэрэй илалтанууд гээшэ гэжэ бидэнэр харанабди. Хүдэлмэришэн ангиин бии бололго хадаа обществын социальна байгууламжадахи революционно хубилалта мүн гээшэ. Монголой хүдэлмэришэн анги түрүү предприятинуудтаа мүнөө үе сагайхяар хүдэлхэ, мүнөө үе сагай эгээн ехэ эрилтын хэмжээндэ хүрэмэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэрэнэй мэргэжэл түргэнөөр ургана. Ороной саашадаа социалис ёһоор хүгжэлтын хүтэлбэрилхы хүсэн байха үүргэеэ хүдэлмэришэн ангиин нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһандань һэжэг байхагүй.

Танай илалтануудые хүдөө ажахын зоной, бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалай үрэ дүн гэжэ бидэнэр харанабди. Байгаалиин хүнгэн бэшэ эрхэ байдалда монгол малшад, таряашад хүдэлнэ. Тиимэ дээрэһээ, тэрэнэй ажал бүри хүндэтэй болоно. Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохо талаар танай съездын табижа байһан зорилгонууд бүри удха шанартай болоно.

Социалис Монголой амжалтада арадай интеллигенциин оруулдаг хубитань ехэ болоно. Монголой малшадай дундаһаа, хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа инженернүүд ба эрдэмтэд, багшанар ба врачнар, литература болон искусствын ажал ябуулагшад урган гараа. Социалис байгуулалтын эрхэ байдалда урган гараһан монгол интеллигенци арадтайгаа нягта холбоотой. Тэрэ хадаа социалис үзэл сурталда хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байдаг, социалис байгуулалтын эдэбхитэй хабаадагша болодог.

Энэ зал соо правительствын үндэр шагналда хүртэһэн үсөөн бэшэ нүхэдүүдые харанабди. Съездэз парти эрхимэй эрхимүүдые, ажалаараа, ажал хэрэгээрээ, ажал хэрэгтэ хандасаараа партийна дээдын хуралдаанда хабаадаха эрхэ олоһон хүнүүдые түлөөлэн эльгээгээ. Энэ хуралдаан ерээдүйн жэлнүүдтэ бэелүүлхэ ороной түсэбүүдые тодорхойлно.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, шэнэ социалис Монголой хүнүүдэй, жэшээлхэдэ, МНР-эй ажалай баатар, тепловозой машинист нүхэр О. Ойдовням ба гайхамшагта мастер, малшан нүхэр Ц. Цэвэгмид гэгшэдэй хэлэһэн үгые сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй шагнахын аргагүй. Тэдэнэй үгэнүүд партиингаа, оронойнгоо хэрэгтэ гүрэнэй хэмжээгээр хандалгын гэршэ мүн болоно. Социалис байгуулалта иимэл хүнүүдые хүмүүжүүлнэ! Арадай засаг ажалша хүниие иигэжэ өөдэнь үргэнэ!

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

АРАДУУДАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЙ ФРОНТЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитедые манай орон дотор байгуулха зорилгоор совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан июниин 8-да Москвада болоо.

Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова суглаае нээгээ.

Элидхэл хэхын тулада СССР-эй парламентска бүлэгэй түрүүлэгшэ А. П. Шитиковтэ үгэ үгтөө. Эб найрамдал хангаха талаар арадуудай дура хүсэлэл ба эрмэлзэлгэ социалис хани нэгэдэлэй оронуудай бэелүүлдэг гадаадын политикаһаа эгээн лэ элеэр харагдана гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитедые байгуулга Европодо ниитэ Европын зүбшэлдэ, Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ зам хамтаараа бэелүүлгэдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха шэнэ арга боломжонуудые манай олониитэдэ олгохо, Европын бүхы эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүдтэй хамта бодото ябуулгануудые хэхэ, харилсаа холбоо байгуулха шэнэ урмашал боложо үгэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа бидэнэр элирхэйлэн мэдүүлнэбди гээд элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлээ.

Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитедые 134 хүнһөө бүридүүлэн, мүн тэрэнэй хүтэлбэрилхы зургаание — комитедэй бюрое сугларагшад һунгаа. Комитедэй түрүүлэгшээр А. П. Шитиков һунгагдаһан байна.

«Европодохи аюулгүй байдалай түлөө!» совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаанай мэдүүлгэ нэгэн һаналтайгаар баталан абтаа. (ТАСС).

ЕВРОПОДОХИ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ!

Совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаанай МЭДҮҮЛГЭ

Европодохи аюулгүй байдал хангахын, Европо түби дээрэ эб найрамдал хангахын, харилсаа холбоо байгуулхын тулада элдэб оронуудай олониитын хүсэнүүдэй эдэбхитэйгээр ябуулга хэхэ шухала байһан тухай гүнзэгыгөөр этигэжэ байһанаа совет олониитын—профсоюзна, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, научно-техническэ, соёлой организацинуудай, СССР-эй парламентска бүлэгэй түлөөлэгшэд элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Европодохи аюулгүй байдал хангаха гээшэ бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгын шухалын шухала хубинь болоно. Европодо мүнөөнэй һандаргахы хүсэтэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй ехээр бэлдэгдэһэн, гуримшуулагдаагүй олон асуудалнуудай бии байһан ушар манай түби дээрэхи аюулгүй байдал тухай асуудалые мүнөө үе сагай уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудай нэгэн болгоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ 50 миллион шахуу хүнөө алдаһан Европын арадууд хадаа, Европо түби дээрэ мүнөө сэрэгэй шэнэ тулалдаан болоо һаа, ямар ехэ хохидолдо хүргэхэб гэжэ һайнаар ойлгоно. Эндэ ямаршье ошон һүрөө һаа, бүхы түби дээрэ гал шатаажа, саашадаа дэлхэйн түймэр боложо һүжэрхэ аюулда хүргэхэ гэжэ тэдэнэр мэдэнэ.

Европодо амгалан тайбан байдал тогтууритайгаар хангаха эрхэ байдал бии болгохо гээшэ Европын оронуудай элдэб үргэн олониитын эрилтэ болонхой.

Эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө, Европодо амгалан ёһоной харилсаа бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө совет олониитэ тэмсэдэг байгаа, саашадаашье тэмсэхэ.

Мүнөө үедэ Европодохи аюулгүй байдал бата бэхеэр хангаха эмхи байгуулха гээшэ юрын хэрэг бэшэшье һаа, бодотоор дүүргэгдэжэ шадахаар хэрэг болоно. Ушарынь хадаа, Европодохи хүсэнүүд шэнээр хубааржа, Европодо бата бэхи эб найрамдал хангахые эрмэлзэн хүсэдэг оронуудай нилээд ехэ хүсэтэ бүлэг бии болонхой. Европодохи аюулгүй байдал хангаха эмхи байгуулха бодото зорилго Ехэ ороомнай урдаа табина. Энээгээр совет хүнүүд омогорходог байна.

Европые амгалан ёһоной, хүршэ һайнаар, харилсаа холбоотойгоор оршодог түби болгохые эрмэлзэдэг олониитын хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй хаа хаанагүй ехээр дэлгэржэ байһан дээрэһээ түби дээрэхи аюулгүй байдал бодотоор хангаха бүришье ехэ аргатай болоно.

Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитет байгуулха гэжэ шиидэһэн Советскэ Союзай олониитын организацинууд Европодо бата бэхи эб найрамдал хангаха зорилготой бүхы таатай алхамуудые дэмжэнэ. Комитедые байгуулагшад совет арадай һанал бодолые элирхэйлэн, Европын бүхы оронуудай олониитын хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга хэхэ үзэл бодолые дэмжэнэ. Манай түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэдэг Европын үргэн олониитын хүсэнүүдэй бүхы ябуулгануудта Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитет эдэбхи хэшээлтэйгээр хабаадаха байна.

Гүрэнүүдэй ниитэ Европын зүблөө зарлаха үүсхэл түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай гэжэ суглаанда хабаадагшад тоолоно. Энэ хадаа шухала, бэелхээр болоһон зорилго гээшэ. Иимэ зүблөө зарлаха талаар оролдосотой хүдэлмэри хэхыень Европодохи аюулгүй байдалай түлөө Совет комитедтэ суглаанда хабаадагшад даалгана. КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай программые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ, тэрээн соо оруулагдаһан таатай дурадхалнуудые бэелүүлхэ ябадал туйлахыень суглаанда хабаадагшад комитедтэ даалгана. Европодохи политическэ ажабайдалда олониитын хүсэнүүдэй таатайгаар нүлөөлхэ арга боломжонууд тушаа бүхы һанамжануудые анхаралтайгаар шэнжэлхыень, арадуудай эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха зорилгоор хоёр талын холбоо барисаа байгуулхын гү, али хамтаараа ябуулга хэхын тулада бусад оронуудай олониитын хүсэнүүдэй нэгэдэлнүүдтэй холбоо байгуулхыень суглаанда хабаадагшад комитедтэ даалгана.

Шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө, олониитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые батадхахын түлөө тэмсэлдэ олониитые элсүүлэн эмхидхэлгэдэ туһалха зорилго Совет комитедэй үмэнэ табигдана. Комитет хадаа буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ эсэргүүсэн, ядерна, химическэ болон биологическа зэбсэг усадхахын түлөө тэмсэхэ байна.

Комитет хадаа али алиндаа ашатай туһатай экономическа, научно-техническэ ба соёлой харилсаа холбоо Европын оронуудай хоорондо хүгжөөлгэдэ хүргэхөөр зам бэдэрэлгэдэ туһалха, оршон тойроной эрхэ байдал һайжаруулха онол арганууды бэдэрэн ололгодо хабаадаха байна.

Европодохи аюулгүй байдалай хэрэгтэ туһалха зорилгоор уласхоорондын зүбшэлнүүд, конференцинүүд болон уулзалгануудые эмхидхэлгэдэ Совет комитет туһалха. Тэрэ хадаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, Европодохи аюулгүй байдал хангаха тушаа үзэл бодол, энэ талаар оруулагдаһан дурадхалнуудые тайлбарилгада хабаадалсаха. Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түлөө тэмсэдэг хариин организацинуудтай, ажал ябуулагшадтай холбооё Совет комитет шангадхаха байна. Тэрэ хадаа Европын оронуудай олониитын элдэб хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй үгэеэ ойлголсолгые туйлахын, арадуудай амгалан ёһоной харилсаа холбоо байгуулдаг түби Европые болгохо зорилгоор шэнэ таарамжатай хараа бодол бэдэрэн олохо хэрэгтэ туһалхын тулада һанамжануудаа мэдэлсэлгые, үгэ хэлэлгэнүүдые эмхидхэхые эрмэлзэхэ юм.

Нүхэр А. П. КИРИЛЕНКЫН хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Хүдэлмэришэн ангида, хүдөө ажахын ажалшадта, арадай Монголой интеллигенцидэ нэрэ хүндэ, алдар соло!

Нүхэдүүд! Социалис хүгжэлтын зам дээрэл бүхы монгол арадай бодото хүгжэлтэ түйлагдаа. Энэ ушарай уласхоорондын удха шанартай байһые манай парти үндэрөөр сэгнэнэ. Ажалшадай материальна байдал һайжараа. Арадай элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй гүрэнэй эмхи зургаанууд байгуулагдаа, арадай ажаһуудал хубилаа, республикын эрхэтэдэй ниитэ-политическэ эдэбхи дээшэлээ.

Мүнөө Монголой Арадай Республика шэнэ түйлалтануудай богоһо дээрэ гарапхай. Танай съездын зүбшэн хэлсэжэ байһан табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд арадай ажахын бүхы һалбаринуудай үмэнэ ехэ зорилго табина, ороной үмэнэ ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Партиин түсэбүүд социализм байгуулгын юрэнхы хуулинуудта түшэглэнэ, гэхэ зуура, Монголой национальна ба түүхын онсо илгаае харадаа абана. Иигэжэл хандахые марксистско- ленинскэ теори һургана. Тэрэнэй үнэн зүбынь бүхы социалис гүрэнүүдэй дүршэлөөр, тэрэ тоодо МНР-эй социалис бэшэ замаар хүгжэһэн дүршэлөөр баталагдаа.

Ээлжээтэ, мүн холын хараатай зорилгонуудые тодорхойлходоо, марксистеко-ленинскэ оноя аргануудые хүтэлбэри болгон, Монголой Арадай-революционно парти ушар байдалые бодото дээрэнь үнэн зүбөөр сэгнэнэ. Ороной хүгжэлтын амжалтада, түйлагдаһан хэмжээндэ түшэглэн, социализм байгуулгада гарадаг зарим дутуу дунданууды, бэрхэшээлнүүдые таанар алад гаранагүйт. Энэ зүй гээшэ. Ушар байдалые гүнзэгыгөөр, шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлжэ үзэхэ, гараһан асуудалнуудые саг соонь шиидхэхэ гээшэ хүтэлбэрилхы партиин шухала уялга юм гэжэ агууехэ Ленин нэгэнтэ бэшэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Монголой хүдэлмэришэн анги, ажалша малшад, арадай интеллигенци Монголой Арадай-революционно партиин хүтэлбэри доро табан жэлэй түсэбэй экономическа гол зорилгые дүүргэхэ гэһэн танай этигэл пайдабариетнай бидэнэр хубаалданабди. Таанар ниитын үйлэдбэрине горитойхоноор ехэ болгохот, хүдөө ажахын тогтууритай ургалтые хангахат, экономикын бүхы һалбаринуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэт гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Энэ ушар хадаа ажалша олониитын материальна болон оюун ухаанай эрилтэнүүдые бүри хүсэд дүүрэнээр хангаха бата бэхи үндэһэ һуури боложо үгэхэ байна. Бэлиг талаантай монгол арад түрэл партияа тойрон нягтаар жагсажа, шэн габьяатай, зориг түгэс ажалаараа Монголой Арадай Республикые индустриально-аграрна социалис гүрэн болгохо.

Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй холбоо барисаагаа саашадань хүгжөөжэ, өөрынгөө дүршэлһөө үнэтэй сэнтэй бүхы юумые хэрэглэжэ, СЭВ-эй социалис экономикын хамжалгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, Монголой Арадай Республика марксистско-ленинскэ манлай — Монголой коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро шэнэ ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ байна.

Монголой Арадай Республикын экономико ба соёл культурые саашадань дэбжээхэ, хүгжөөхэ хүсэл оролдолгодоо Советскэ Союзай Коммунис партиин, бүхы совет арадай аха дүү, үнэн сэхэ туһаламжа ба дэмжэлгэдэ саашадаашье найдажа байхыетнай МНРП-гэй съездые пайдуулхыемнай манай делегацида КПСС-эй Центральна Комитет даалгаа һэн.

Таанартай суг хамта манай арадай ажахын түсэбүүдые бүри хүсэдөөр тааралдуулха замаар урагшаа дабшахабди, ажалай бүтээсын ургалтые, капитальна һомололгын, ниитын бүхы үйлэдбэриин ашаг үрын дээшэлхые түйлахабди. Ерэхэ жэлнүүдэй туршада совет-монгол хани харилсаан бүхы талаараа шэнэ, бүри үндэр хэмжээндэ гараха гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди. Тиин энэ ушар съездын хараалжа байһан түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ туһалха байна.

Танай гоё һайхан орондо социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха түүхэтэ зорилгые бэелүүлгэдэ ехэ амжалта түйлахыетнай таанарта, хүндэтэ делегадууд, бүхы монгол коммунистнуудта, монгол арадта хүсэхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! Гайхамшагта ой Монголой Арадай-революциин илалтын 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ танай съезд хүдэлжэ байна. Таанартай суг хамта энэ һайндэрые Советскэ Союзай арадууд, бусад социалис оронуудай аха дүү арадууд, бүхы дэлхэйн коммунистнууд һайндэрлэхэ байна. 50 жэлэй туршада феодальна, нүүдэл Монгол орон Монголой революционернүүдэй — коммунистнуудай зориг хүсэлөөр, монгол арадай шэн габьяата ажалай ашаар Советскэ Союзтай, аха дүү бусад оронуудтай нягта харилсаа байгуулан, социалис республика болоо, социально-экономическа, культурна ехэ дэбжэлтэ түйлаа.

Монголой Арадай-революционно партиин программа дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: **«Монголой Арадай Республика социализмын дэлхэйн байгуулалтын таһаршагүй хубинь мүн».** Социалис лагериин оронуудтай нягта холбоотой, хани барисаатай байхадаал, МНР социализмын түгэс илалтын замаар амжалтатай хүгжэхэ байна...

Үнгэрһэн 50 жэл совет, монгол арадуудые бата бэхеэр нэгэдүүлээ. Манай оронууд дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис оронууд байһан. Амгалан сагай үдэрнүүдтэшье, дайн сэрэгэй үедэшье бидэнэр хэлбэришэгүй сугтаа байгаабди. Социалис ёһоной шэнэ харилсаа, хани барисаанай, хани харилсаанай, тэгшэ эрхын, харилсан туһалалсалгын шэнэ харилсаа бидэнэр түрүүшээр байгуулаабди. Советскэ Союз ба Монгол орон интернационализмын туг, марксистско-ленинскэ үзэл сурталай түлөө тэмсэлдэ һаналаа нэгэдэлгын, аха дүү ёһоной харилсаанай туг нэрэ хүндэтэйгөөр үргэжэ ябаабди гэжэ мүнөө омогорхон хэлэжэ болоно.

Советскэ Союзтай байгуулһан аха дүүгэй харилсаатайгаар Монголой Арадай Республика монгол ажалшадай бодото дээрээ бэеэ даанхай, дулдыданги бэшэ эсэгэ орон болон бэхижээ. Омог дорюун, эрхэ сүлөөдэ дуратай монгол арад хэтынгээ һанал эрмэлзэл бэелүүлжэ шадаа. Имагтал социалис, интернационалис политика нациин бүхы талын хүгжэлтые, тэрэнэй өөрын соёл культурые, арадай бүхы һайн заншалнуудые хангана гэжэ социалис Монгол орон өөрынгөө бүхы байдалаар гэршэлнэ.

Манай хани барисаан баян дэлгэр уг заншалтай юм. Тэрэнэй эхин хадаа, Владимир Ильич Ленинтэй монгол арадай алдарта хүбүүн Сүхэ-Баатар ба Монголой бусад революционернүүдэй түүхэтэ уулзалга болоно.

Тэрэнэй хойшохи бүхы жэлнүүдэй туршада совет ба монгол коммунистнууд бэе бэетэйгээ эгээл нягта холбоо барисаатай байгаа. Марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоһон КПСС-эй ба МНРП-гэй хоорондохи харилсаанууд үнэн сэдьхэлэй, бата этигэмжын, бэе бэеэ гүнзэгыгөөр ойлгололсолгын үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй юм.

Бидэнэр Монголой революционернүүдтэй хани барисаатай байһандаа омогорхонобди. Тэдэнэр хадаа хододоо тон сэхэ сэбэр, революционно хэрэгые аршалан хамгаалхадаа нугаршагүй зоригтой, манай революционно ниитэ һургаалда, манай интернационалис ёһо заншалда хэлбэришэгүй байдаг. Имэ шэнжэ шанартай байһанайнь түлөө бидэнэр, монгол коммунистнуудай ханинар ба соратнигууд, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй дайшалхы отряд — Монголой Арадай-революционно партиие үндэрөөр ёһолон хүндэлнэбди.

Табан жэлэй урда тээ, 1966 ондо, манай оронуудай хоорондо хани барисаан, харилсан ажаллалга болон бэе бэедээ туһалалсалга тухай договор баталагдаһан байгаа. Совет-монгол эбдэршэгүй хани барисаанай агууехэ гэршэ байһан удха шанараа энэ документ бүрин дүүрэнээр элирхэйлэн харуулаа гэжэ мүнөөдэр бидэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Политикыншье, экономикыншье, үзэл сурталайшье талаар бидэ нэгэн хамта тэмсэнэбди. Манай холбоо барисаан жэлһээ жэлдэ олон янзын шэнжэтэй, бүри ашаг үрэтэй, бата бэхи боложо байдаг.

Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Монголой Арадай-революционно партиин, манай оронуудай правительствануудай хоорондо гол шухала али бүхы асуудалнуудаар нүхэд ёһоной ажал хэрэгэй зүбшөөл, харилсаан хододоо хэгдэжэ байдаг болонхой. Ёһотойл тэгшэ эрхэтэй байлгын, бэе бэеэ аха дүүгэй ёһоор ойлгололсолгын оршон байдалда бидэ гараһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэбди. Манай оронуудай национальнашье, интернациональнашье аша туһада бүрин харюусамаар шиидхэбэринүүдые бидэнэй олоогүй, тиимэ нэгэшье асуудал бодото дээрээ байхагүй. Энэ хадаа, нүхэдүүд, гайхамшаг һайн гэшэл! Энэ хадаа ёһотойл социалис харилсаануудай үльгэр жэшээ гээшэл!

XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл хэхэдээ, нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ онсолон тэмдэглээ һэн: «Табин жэлэй турша соо КПСС, Совет гүрэн Монголой Арадай-революционно партитай, Монголой Арадай Республикатай шалгагдамал бата бэхи хани барисаагаар холбоотой. Социалис Монголой үнэн хани нүхэр ба союзник байгааша Советскэ Союз хадаа оронойнгоо экономикын томо томо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, уласхоорондын байдалые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан монгол хани нүхэдэй оролдолгые эдэбхитэйгээр дэмжэнэ». Эдэ үгэнүүтэ манай партиин, Совет гүрэнэй бэелүүлдэг политика эли тодоор харагдана.

Нүхэдүүд! Танай хүндэмүүшэ орондо ерээд байхадаа, бидэ Советскэ Союз тухай, КПСС-эй ленинскэ политика тухай хани халуун олон үгэнүүдые дууллаһан байнабди. КПСС-эй XXIV съездын түйлай ехэ удха шанар тухай, совет-монгол эбдэршэгүй хани барисаан тухай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, манай ехэ хани нүхэр Ю. Цеденбалай элидхэл соо, съездын делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо хэлэгдэһэн байна. Манай делегаци энэ хани барисаата мэдэрэлээ мэдүүлһэндэтнай ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэн баясажа, совет коммунистнуудай, баатарлиг совет арадай ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэнэйтнай түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ. Өөһэдынгөө ээлжээндэ, хүндэтэ нүхэд, Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы совет арад социализм ба коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шэрээгдэһэн манай хани барисаае, манай аха дүүгэй харилсаае саашадаашье бэхижүүлхэ, улам гүнзэгырүүлхэ байха гэжэ таанадые батаар найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Мүнөө үедэ совет арад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байна. Съездын дүүрэһэнэй һүүлээр оройдоол хоёр һарын үнгэрөөшье һаань, тэрэнэй хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ гэжэ танда мэдээсэхэ байһандаа омог баяртайбди. Орон доторнай табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхын түлөө, ажалай бүтээсые бүри хурдан түргэнөөр дээшэлүүлхын түлөө үйлэдбэриин коллективүүдэй олониитын мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Парторганизаци бүхэндэ, ажалша коллектив бүхэндэ гэхээр суглаанууд үнгэрөө. Эдэ суглаанууд дээрэ коммунистнууд, ажалшад съездын шиидхэбэринүүдтэ ажал хэрэгээрээ харюусан, тодорхой социалис уялгануудые абаһан байна. Ябуулагдажа байгаа пропагандистска, эмхидхэлэй хүдэлмэри хадаа орон доторнай съездын эбхэрүүлһэн политическэ болон ажалай үндэр ехэ дэбжэлтые батадхаха хэрэгтэ һайнаар нүлөөлөө.

Партиин хараалһан программые бодотоор бэелүүлхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ һайн эхи табигдаа. Манай промышленностиин бүхы һалбаринууд 1971 оной түрүүшын табан һарын түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргээд байна. Январь—май һарануудта промышленна продукци бүтээн гаргалга, 1970 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, 8,7 процентээр ехэ болоо. Манай экономикын түрүү зэргын һалбаринууд—энергетикэ, машина бүтээлгэ, хими, электронико түсэбтэ даабаринуудаа уридшалан дүүргэжэ байгаад хүгжэнэ, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность дээшэлүүлэгдэмэл эрилтэнүүдээ һайнаар дүүргэнэ. Капитальна барилга үргэн далайсатайгаар хэгдэнэ. Энэ жэлдэ манай ороной үргэн уужам тала дайдаар 4500 гаран томо предприятинууд баригдажа байна гэхэдэ ойлгосотой бээ. Имагтал хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда 230 шэнэ предприятинууд баригдажа эхилээ. Урда жэлэй дүүргэгдээгүй барилгануудые хараадаа абалсабал, улад зондо хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилдэг 500 гаран предприятинууд жэлэй дүүрэтэр ашаглалгада үтэхэ байна.

Горитой хүдэлмэри хүдөө ажахыда дэлгэрэнхэй. Колхоз, совхозуудай ажалшад парти болон гүрэнэй анхарал оролдолгодо шэн габьяата ажалаараа харюусана. Хабарай тарилга эмхитэйгээр үнгэрэгдөө. Энэ жэлэй түрүүшын табан һарын турша соо адууһа малай тоо толгой олошороо, мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмэ бэлэдхэхэ түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшынь жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ, табан жэлэй түсэб бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхын тула һайн эрхэ нүхэсэл байгуулхын түлөө хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, интеллигенци шууд оролдожо байна.

XXIV съездын агууехэ удха шанар юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, тэрэнэй шиидхэбэринүүд манай партиин болон бүхы арадай бата нэгэдэлые бүри ехээр бэхижүүлээ бшуу. Энэ бата нэгэдэл хадаа Совет гүрэнэй хүсэ шадалтай, диилдэшэгүй байлгын эшэ үндэһэн мүн. Энэ хадаа союзна, автономито республикануудай Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин али бүхы хүдэлмэридэ эли тодоор харагдана. Энэ һунгалтые манай парти урдынхидаал мэтэ партийнабэшэ ажалшадтай бата нэгэдэлтэйгээр үнгэргэхэнь гээшэ. Июниин 13-да болохоёо байгаа һунгалтада эбдэршэгүй энэ нэгэдэлэй кандидадуудые һунгагшадай, манай социалис Эхэ ороной бүхы ажалшадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэхэ байһандань һэжэглэлтэгүй.

Нүхэдүүд! Манай юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй шухала онсо илгаануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, тэрэниие зохёон табихадаа, парти болбол имагтал совет экономикын эрилтэнүүдые хараадаа абаа бэшэ, мүн манай ханинарай аша туһые хараадаа абалсаа юм. Энэ табан жэлэй түсэбые дүүргэһэнэй эсэстэ, — тэрэниие дүүргэхэбди гэжэ батаар найдаха али бүхы үндэһэ баримта манайда бии, — Советскэ Союзай экономическа хүсэ шадал бүри бэхижэхэ, тиигэжэ дэлхэйн социализмын экономическа хүсэ шадал бүхыдөө бэхижэхэ бшуу. Манай экономическа хүсэ шадалай ургаха тума манай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бүри ехэ болохо гэжэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэнэй хэрэггүй гэжэ һанаха байнаб. Бидэнэр саашадаашье һэримжэеэ, өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа улам дээшэлүүлхэбди, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тухай анхарал оролдолго гаргахабди. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд манай арадай амгалан сагай ажалые, манай ханинарай амгалан сагай ажалые найдамтай хёрхоор хамгаалдаг юм.

Нүхэдүүд! Гадаадын политическэ али бүхы ябуулгануудыемнай Монголой Арадай Республикын бүримүһэн ойлгодог, нэгэн һаналтай хүсэлэл оролдолго гаргадаг байһантай ушархадаа, совет коммунистнууд сэдьхэлээ дүүрэн хананги байдаг.

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ эб найрамдалай ленинскэ политика ябуулха зуураа, Советскэ Союз социалис Монгол, бусад социалис оронуудтай нэгэн хамта эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай ба социальна дэбжэлтын арюун нангин хэрэг аршалан хамгаалдаг, бүхы арадуудые хэлбэришэгүйгөөр дэмжэдэг байна. Бидэнэр империализмын эээрхэг түримхэй политикада эсэргүү хэлбэришэгүй тэмсэл ябуулнабди. Индохитадта США-гай хэдэг гэмтэ эээрхэг түримхэй ябуулга тушаа манай баримталдаг хамтын хараа шугам иимэ. Вьетнамай баатарлиг арад, Лаосой ба Камбоджын патриотическа хүсэнүүд өөһэдынгөө оронуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө хэдэг арюун нангин тэмсэлдээ бидэнһээ туһаламжа, дэмжэлгэ абадаг байгаа, саашадаашье абадаг байха.

Дүтын Зүүн зүгэй түгшүүриитэ байдал тушаашье бидэ империализмда эсэргүү хубилашагүй шууд сэхэ хараа шугам баримталнабди. Араб оронуудай арадууд манай интернациональна политикые үндэрөөр сэгнэдэг. Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай хани барисаа байгуулха гэһэн араб арадуудай дайсадай элдэб эсын хорото аашанууд буруу һүрэхэ, манай харилсаануудта бэе бэеэ ойлголсолго ба нэгэн һаналтай байлга саашадаашье илан мандажа байха гэжэ бидэ этигэнэбди. Май һарын һүүл багаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорныя толгойлһон совет делегациин Каирта байха үедэ Советскэ Союз ба Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон тухай баталагдаһан договор энээн тухай эли тодоор, үнэншэмөөр гэршэлнэ. Энэ договорые баталһан ушар СССР ба ОАР хоёрой хоорондохи али бүхы талын харилсаа холбооые шэнэ хэмжээндэ үргэн гаргана, империализмда эсэргүү тэмсэлэй ниитын аша туһада харюусана.

Нүхэдүүд! КПСС-эй XXIV съезд дээрэ манай парти хадаа эб найрамдалай үргэн ехэ хараа түсэб зохёон табиһан байна. Энэ хараа түсэб дотор бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тодо һонороор найруулагданхай, тэдэ зорилгонуудые шиидхэхын түлөө хэдэн жэлэй турша соо Советскэ Союз болон аха дүү социалис оронууд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн тэмсэл хэжэ байдаг. Бидэнэр гансал ээрхэг түримхэй эли бодо аашануудта эсэс табихын түлөө, империализмын үүдхэһэн зэбсэгтэ тулалдаануудай гуламтануудые усадхахын түлөө тэмсэдэг бэшэбди. Бидэнэр — уласхоорондын бүхы ажабайдалые ёһотойл гүнзэгыгөөр энхэ тайбан болгохын түлөө тэмсэнэбди. Энээндэ, тодорхойлбол, манай гүрэнэй хүсэлэл оролдолго зорюулагданхай. Эдэ хүсэлэл оролдолгонууд хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые батадхаха ёһотой СССР ба ФРГ хоёрой хоорондохи договор, ПНР ба ФРГ хоёрой хоорондохи договор баталха, мүн буу зэбсэг хуряалгын, тэрэ тоодо Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые болоод буу зэбсэгые хороолгын асуудалнуудые шиидхэхэ талаар горитой алхам түйлаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй бшуу. Европодо гү, али Азидашье байг, арсалдаата асуудалнуудые гуримшуулха тушаа оруулагдаһан конструктивна бүхы дурадхалнууд энэл хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй бшуу.

Мүнөөнэй дэлхэйдэ аюултай зүйлнүүд үшөөл үсөөн бэшэ бии гээшэ ааб даа. Уласхоорондын политикада империализмын эгээл хархис этэгээдүүд гэмтэ ябадал, хорото ааша, дээрмэдэлгэ үшөөл хэрэглэдэг зандаа гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди. Гэбэшье дэлхэйн хүгжэлтын гол шэглэл яаха аргагүй эли тодоор тодороо — энэ шэглэл хадаа эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын хүсэнүүдэй ургалтын шэглэл, уласхоорондын политическэ уларил һайжаруулгын шэглэл мүн болоно. Социализмын оронуудай коммунис партинуудай, бүхы коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй ябуулгын бата нэгэдэлые саашадаашье бэхижүүлхэ, дайнда эсэргүү, эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө арадуудай хэдэг хүдэлөөе үргэдхэхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоод байна. Социальна ба национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг тэмсэлшэдэй хамтын ябуулга — дэлхэйн бүхы революционно хүдэлөөнэй шэнэ илалтануудые түйлаха байһанай шухалын шухала түшэг найдабари мүн.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай саашадаашье бэхижэжэ байхын тула манай парти өөрэһөөнь дулдыдаха али бүхы юумэ хэжэ байдаг. Хитадай Коммунис партиин, КНР-эй социалис оронуудтай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнтэй хани барисаатай, харилсаа холбоотой байха зам дээрэ һөөргөө бусабалнь, империализмда эсэргүү тэмсэлэй аша туһада, империализмда эсэргүү бүхы фронтын батажан бэхижэхэ аша туһада таараха һэн гэжэ бидэ тоолонобди. КПСС тухай хэлэхэ болоо һаа, манай хубилашагүй гол хараа шугам хадаа КНР-тэй харилсаагаа һайжаруулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй юм. Бидэ гол ёһонуудаа, өөһэдынгөө национальна аша туһые алдангүйгөөр, марксистско-ленинскэ һургаалай арюун сэбэр байлгые аршалан хамгаалжа байгаад, энэ хараа шугамаа хэлбэришэгүйгөөр баримталдагбди, тэрэнээ бодото байдал дээрээ батадхан харуулдагбди.

Хэнэйшье мэдэһээр, совет талын үүсхэл гаргаһанай эсэстэ һүүлэй үедэ СССР ба КНР хоёрой хоорондохи харилсаа холбоо гуримшуулха талаар зарим тэды алхам хэгдээ. Совет ба Хитадай правительственна делегацинууд Пекиндэ хилэ шадарай асуудал гуримшуулха хэлсээ хэнэ, элшэн сайдуудаа бэе бэедээ эльгээлсээбди, худалдаа наймаан зарим тэды үргэдхэгдөө. Энэ хэрэгэй бүхыдөө аали удаанаар ябажа байгаашье һаань, бидэндэ тэсэбэри хүрэхэ байха, бидэ саашадаашье конструктивна ба тэсэбэритэй байхабди.

Манай парти «СССР ба КНР хоёрой хоорондохи харилсаануудые гуримшуулхын түлөө, совет ба хитад арадуудай хоорондохи хүршэ ёһоной харилсаа болон хани барисаае һэргээхын түлөө тэмсэнэ» гэжэ КПСС-эй XXIV съезд тон эли тодоор мэдүүлээ һэн. Харилсаануудаа гуримшуулха тушаа хоёр талын хүсэлэл оролдолго гаргаха шухала байһые пекинэйхид хэзээ нэгэтэ ойлгохо байха гэжэ бидэ найданабди. Энэ хадаа СССР ба КНР хоёрой хоорондо харилсаа холбоо, хүршэ ёһоной гурим һайжаруулгада шухала алхам

ЛЕНИНЭЙ ЗААҺАН ЗАМААР, СОЦИАЛИЗМЫН ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

(МНРП-гэй XVI съезд)

УЛААН-БААТАР. (ТАСС-ай тусхай корр. Б. Лукьянов, Ч. Намжилов, К. Болдохонов). Монголой Арадай-революционно партиин XVI съезд политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда боложо байна.

Съездын хүндэлэлдэ зорюулагдажа түйлагдаһан ажалай илалтанууд тухай мэдээнүүд ороной бүхы нютагуудһаа ниислэлдэ абтана. МНРП-гэй XVI съездые угтуулан, хоёр жэлэй урда тээ эхилһэн социалис мүрысөөндэ диилэнхи олонхи хүдэлмэришэд, малшад болон албa хаагшад хабаадана. Малай тоо олон болгохо уялгануудаа хүдөөгэй ажалшад үлүүлэн дүүргээ, гүрэнэй болон кооперативна промышленностиин предприятинууд түсэбһөө гадуур олон миллион түхэригэй продукци гаргаа.

Шэнэ амжалтануудые түйлаһан тухайгаа Улаан-Баатарай барилгын трестын коллектив, Үгэ-Гобиин аймагай хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд, Үбэр-Хангайн, Ара-Хангайн, Гоби-Алтайн аймагуудай болон бусад олон ажалшад монгол коммунистнуудай [illegible] элидхэнэ.

Газарые тойрон дабшадаг «Салют» станцитай замбуулинай «Союз-11» гэжэ совет онгосын амжалтатайгаар залгалдаһан тухай баясхаланта мэдээе түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбал июниин 8-да делегадууд болон айлшадта дуулгаа.

Хэдэ минутын турша соо нэрьемэ альга ташалган болоо. Совет эрдэм ба техникын шэнэ илалтануудые монгол коммунистнуудай түлөөлэгшэд ехэ баяртайгаар һайшаан угтаһан байна.

МНР-эй профсоюзуудай Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Ядамсүрэн трибунын дэргэдэ ерэнэ. МНРП-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо пайруулагдаһан заабаринуудые, партиин дотоодын ба гадаадын политикые тэрэ һайшаагаа.

Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые һайшааха гэһэн дурадхал Д. Ядамсүрэн оруулаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин делегацине толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкэдэ нүхэр Ю. Цеденбал үгэ үгөө. Зал соо байгшад хүл дээрээ бодон зогсожо, альга ташаа.

Нүхэр А. П. Кириленкын хэлэһэн үгые делегадууд, айлшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа, нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо, КПСС-эй, МНРП-гэй, Советскэ Союзай, монгол-совет хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан юрөөлнүүд табигдаһан байна.

Нүхэдүүд, Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездэдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй амаршалгые дамжуулхыемни зүбшөөгыт гээд А. П. Кириленко хэлээ.

Зал соо дахяад нэрьемэ альга ташалган болоо.

МНРП-гэй XVI съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгые нүхэр А. П. Кириленко президиумдэ дамжуулан үгөө. Нүхэд Ю. Цеденбал, Ж. Самбу халуун баясхалан хүргөө.

Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо Ле Тхань Нги сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, съездые амаршалһан байна.

Тэрэнэй хэлэһэн үгэ, американ ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлдэ монгол коммунистнуудай талархадаг байһые, аха дүүгэй хани барисаае харуулаа.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, БКП-гэй ЦК-гай секретарь Станко Тодоровые, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ А. Априые сугларагшад халуунаар угтаһан байха юм.

«Салют» гэжэ научна станци дээрэһээ Совет космонавтнуудай съездын нэрэ дээрэ эльгээһэн телеграмма тухай түрүүлэгшэ, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Ц. Дугэрсүрэн делегадуудай нэрьемэ альга ташалган доро мэдээсээ.

Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездын делегадуудта, бүхы аха дүү монгол арадта космонавтнууд халуун амаршалга хүргөө, һайниие хүсөө.

Лётчик-космонавтнууд Г. Т. Добровольский, В. Н. Волков болон В. И. Пацаевта эльгээгдэхэ харюугай телеграммые делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаһан байна. Соведүүдэй ороной шэнэ элитэ түйлалтануудаар—газарые тойрон дабшадаг, залан жолоодогдодог замбуулинай станциин байгуулагдаһаар, совет арадай алдарта хүбүүдэй эрэлхэг зориг ба баатаршалгаар Монголой коммунистнуудай, бүхы ажалшадай баясажа, омогорхожо байһаниинь телеграмма соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ.

Ниидэлгынгээ программа амжалтатайгаар дүүргэхыетнай, түрэл газар дээрээ элүүр мэндэ бусажа ерэхыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди гээд делегадууд мэдүүлһэн байна.

МНРП-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл, МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин элидхэл съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһээр.

МНРП-гэй XVI съезд июниин 9-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Белоруссиин химиин мантан томо предприятинуудай нэгэн—Могилевско синтетическэ волокногой комби[нат] оронойммай 67 предприятида продукцияа эльгээдэг б[айна]. Комбинадай хүдэлмэришэд КПСС-эй XXIV съезд[эй] Директивэнүүдэй хараалагдаһан зорилго бэелүүл[хын] түлөө социалис мүрысөөндэ бултадаа оролсожо, [...] даргы һайнаар ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай хүдэлмэришэд Света[...]на Белявская, Ольга Семенцова, Надежда Лазовск[ая] шэнэ продукциин шанар шалгана.

ТАСС-ай фотохроника.

НЮТАГАЙНЬ ХҮНҮҮД ДЭБЖҮҮЛЭЭЛ

Арадай кандидадууд

ЗОНДОО МАГТААЛТАЙ

...ХҮХЫН дуунай һүни сагаагаа... эрьедэг гээд хэлсэдэг хамнай. ...рэ үе эгээл мүнөө орожо байна ...ш. Саг эртэ, наран үшөө гараа..., аяар тэндэ донгодоһон хүхын ...ун үглөөнэй тунгалагта холоһоо ...стоно. Агаар арюун, түргэн ...ахалта Хонхоло горхоной уһан ...тын оёороор шарьяса урдана. ...жам дэлюун талатай бэлшээри ...шье һаа, үбһэ ногоогоор яһа...элбэг энэ голой хоёр талаар ...р тарган үхэрнүүд үглөөнэй ...юундэ аярхан бэлшэнэ.

...Энеэбхилэд гэһэн түхэреэн ша...тай, набтархан эхэнэр мориёо ...лэнхэй, Үбһэтын дободо гара...ерэбэ. Модо руу тэгүүлһэн хэ... үхэрнүүдые гол тээшэ туу...хёод, бэлшэжэ ябаһан үхэр ...ниие ажаглан зогсоно. Үхэрнүүдэйнгээ тогтууритай ...идоор бэлшэхэ һамбаанда ...улгашан эхэнэрэй толгойдо эл... бодол түрэнэ.

— Тэнгэри сэлмэг, халуун лэ ...р болохон даа, — гээд, ган...ран аман соогоо гүбэд гэнэ. ...рэй халуунай ерэхэдэ эдэ ян...вуудни юу бэлшэжэ үгэхэб даа, ...хай гүйлдэхэһөө бэшэ. Ха... шататар үшөө уды, һайса сад...за, ундалуулха байна...

...униндөө һэбһээ нилээд дунда...лһан үхэрнүүдынь яһалашье ...хойгоор ногоо зулгаанад. Ухаан ...олдонь элдэб юумэн улам саа... ухамайлагдана. Ажал, ажа... ашаар алишье юумэн түй...хана. Адууһа малай хойноһоо ...ладаһаар олохоншье жэл үн...гэбэлби даа. Ажал хэжэ, олоной ...эгтэ хубитаяа оруулалсааб гэ...ябана гээшэ бэзэб даа.

«Сыбжидма Дармаевна Дармае... һайн мэдэхэбди, бидэнэй ур... бариха эгээл ажалша бэрхэ ...эрнай. Тиимэ хадань бидэ тэ...ние Буряадай АССР-эй Верхов... Соведэй депутадта кандидадаар ...жүүлнэбди» гэжэ байгаад тээ ...э болоһон суглаан дээрэ хэ...лэгдэһэн үгэнүүд тэрэ зандаа шэхэндэнь дуулдажа байхадал гэбэ. Теэд яахаб, зоной найдабариие үнэн сэхэ ажалаар харюулхыел оролдохоһоо бэшэ намда юун байхаб. Хүдөө ажахые, илангаяа мал ажал шууд түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдана. Манай совхоз энэ талаар бараг лэ ябалсана, үнгэрһэн жэлдэ яһала олзотой гараабди. Тэрэ амжалтада бидэ малшадай, минии нүхэдэй хубита бии гээшэ...

* * *

СЫБЖИДМА Дармаевнагай үдэр бүриин ажал эртэ эхилдэг. Зундаа үхэрнүүдые адуулхадаашье, үбэлдөө байрадань харууһалхадаашье үглөө бүхэндэ харанхыда бодохо — малшан хүнэй уялга ха юм. Мал шахан таргалуулдаг Бодонгуудай совхозой Хонхолын фермэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ яһала һайн үрэ дүн туйлагдана. Тэрэнь Сыбжидма Дармаевнагай, тэрээнтэй хүдэлдэг хүнүүдэй оролдосото ажалһаа гэхэдэ, ямаршье арсалта байхагүй. Урзанда жэлдэ тэрэ даажа байһан үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 920 граммаар дээшэлүүлһэн һаа, нёдондо энэ амжалтаяа бүри арьбадхаа—967 граммда хүргэһэн байха юм. Үнгэрһэн жэлдэ харууһалжа байһан үнеэдһээ дунда зэргээр түл абалгань зууһаа зуу болоһон байна.

— Хайшан гэжэ хүдэлхэдөө иимэ амжалта туйлана гээшэбта,— гэжэ Сыбжидма Дармаевнаһаа асуухада:

—Хүндэ мэдэгдээгүй ямар тиимэ нюуса юумэн байха һэм даа, оролдохо, урагшаа һанаатай ябахаһаа ондоо юун байхаб, — гээд энеэбхилэн байжа хөөрөө һэн. — Совхознай малдаа тэжээл яһала элбэгээр бэлдэдэг, үгэдэг, бүдүүн тэжээлһээ гадна, силос, талха таряанай зүйл хуу баран бии. Фермымнай оньһожоруулагдаһан кухнида үбэлдөө сүүдхэ соо хэдэн мянган литр бурдууг буйлуулагдадаг. Эдэ бүгэдыень бүтэн бүринөөр малай хэлэндэ хүргэхэдэ, таргалангүй яахаб. Мүнөө зунай бэлшээридэ гараад байхадаа эртэ бодожо малаа садатарнь бэлшээхэ, уһалха шухала. Суг хүдэлдэг Дымид Содномоватай шадал соогоол оролдоно гээшэбди...

АРБААД жэл болоо. Эндэхи нютагай хамтын ажал байгуулалсагшадай нэгэн, олон жэлдэ колхозой түрүүлэгшэ ябаһан, үнинэй коммунист Ирдыни Цыдыпов гэжэ үбгэжөөл нютагайнгаа залуушуул тухай хөөрэхэ зуураа, «Энэ Сыбжидма ажалша угтай, хүдэлмэридэ гэдэргээ харахагүй хүн болоо...» гэжэ магтаһыень һананаб. Нүхэр Дармаева үнэн сэхэ, габшагай ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй.

Дайнай һүүлэй хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ совет хүнүүдэй хэды ехэ бэрхэшээл дабажа гараһыень мартахын аргагүй. Мүнөөнэйхидэл адли машина техникэ байхагүй, хамаг ажал гараар хэгдэдэг байһан. Энэ үедэ ташарайгүйхэн Сыбжидма басаган хори холо хүрөөгүй аад, колхозой хүдэлмэридэ хам оролсонхой, морин плугаар паар хахалалсажа ябадаг һэн. һургуулида һураха арга тэрээндэ байгаагүй. Хара багаһаа үншэрһэн бишыхан дүүгээ хүл дээрэнь гаргаха харюусалга толгойдонь тудаа. Түрэһэн ахань аюулта дайнай гал дүлэн соогуур ябажа, Эхэ оронииемнай эзэмдэхээр ороһон фашистнуудые даралсаха хэрэгтэ ами наһаяа үгөө бэлэй.

Хуби заяандань хэды бэрхэшээлэй тохёолдобошье, Сыбжидма зоригтойгоор дабан, ажабайдалай үргэн харгыда гаража шадаа. Имагтал ажал дээрэ хүдэржөө, ажалай охин соогуур хамагые ойлгохоор хүмүүжээ. Колхоз, совхоздоо тэрэнэй хээгүй ажал үсөөп гэжэ нютагаархидынь хэлсэдэг. Хонидыешье түрүүлээ, үнеэдыешье һаагаа, үбһэшье сабшалсаа, таряашье хадалсаа.

1970 оной хүдэлмэриин дүнгөөр совхоз соогоо эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө һаяхан ВДНХ-гай путёвкоор шагнагдаһан байна.

Хубиингаа хэрэг хараад лэ ябадаггүй, ниитын ажалда эдэбхитэй, коллективээрээ абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө оролдодог байһан хадань Сыбжидма Дармаевнае нютагайнь хүнүүд 1969 ондо Бэшүүдэй аймагай Соведэй депутат болгон һунгаһан юм. Энэшье найдабарииень сэхэ сэбэрээр бэелүүлжэ гараа. Хэдэхэн хоноод болохоёо байһан һунгалтада С. Д. Дармаева Шэбэртын һунгуулиин 51-дэхи округһоо республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна. Иимэ найдамтай нүхэрөө гүрэн түрынгөө дээдэ органдо депутадаар һунгахаяа байхадаа нютагайнь зон омогорхонгүй яахаб даа.

Б. ДАШИЕВ.

Моисей Гордеевич ажалаа дүүргээд газаа гарахадань, харанхы болошоод байба. Тойроод аали намдуу. Бүхы тосхон нойртоо абтаад, унтажа байһандал үзэгдөө һэн. Олон жэлэй туршада алхалжа, танил болоһон зүргэ харгыгаараа гансааран хаа-яа аалиханаар алхалхада, аятай зохид, толгой соо һонор байдаг шуу. Эгээн энэ үедэ Моисей Гордеевич Дархитын фермын малшад, хонишод тухай бодомжолжо ябаа. Электрын элшэ гэрэл ороодүй. һү һаалиин фермые хүсэд оньһожоруулха талаар хүдэлмэри унжагайраа. Дутуу дунданууд үшөөл бии гээшэ. Ямар аргаар эдэнние усадхаха ёһотойб гэхэ мэтэ асуудалнууд толгой соонь һубарилдана.

...Моисей үглөөгүүр эртэхэн бодобо. Эртэ бодоходо, хододоо ажал урагшатай шэнги байдаг. Сайгаа уугаад, 9 сагһаа урид сельскэ Соведтэ ошобо. Сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Зоя Васильевна Ставская үйлсэдэ уулзаад:

— Сайн байна, Моисей Гордеевич. —Зай, ямар һонинтойбши? гэжэ асууба. Тиихэдэнь Моисей Гордеевич: «Хөөрэлдэхэ юумэ биил даа. Дархитада байдаг хонишод, малшадта электрын элшэ хүсэн мүртэйгөөр дамжуулагданагүй. Тиихэдэ Цынгуевагай отарын хонишодто электрын гэрэл оруулагдаагүй байһаар. Үбһэ тэжээл бэлдэхэ тухай хөөрэлдэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые шиидхэхын тула колхозой отделение эрхилэгшэ Рогозинскиие гүйсэдкомдо дуудажа, хөөрэлдэхэмнай гү? гэбэ.

— Зүб лэ хэлэнэт. Мүнөөдэрэй 2 сагта гүйсэдкомой хүдөө ажахын комиссиин заседани үнгэргэе,—гэжэ Зоя Васильевна тэрэ дарыдаа дэмжэбэ.

Хүдөө ажахын комиссиин заседани тэрэ үдэр боложо, электрын элшэ хүсэнэй ходо шахуу таһалдадаг дээрэһээ Дархитын отделенидэ электромонтерые үргэлжэ байлгаха тухай асуудал Хандагатайн леспромхозой дирекциин урда, 5 километр ута зайда шэнэ электролини татаха эрилтэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин урда табиха гэлсэбэ.

Ямаршье шиидхэбэри баталан абаа һаа, дүүргэгдэхэл байха гээд лэ анхарал хандуулдаггүй зон бии ха юм. Харин гүйсэдкомой хүдөө ажахын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Еранов тиимэрхүүгээр һанаагаа амардаг хүн бэшэ. Моисей Гордеевич колхозой түрүүлэгшэдэ, Хандагатайн леспромхозой директортэ хэдэ дахин хандажа, Дархитын отделенидэ саг үргэлжэ ажаллаха монтёртой болгоһон, тиихэдэ Цынгуевагай отарын хонишодые электрын элшэ гэрэлтэй болгоходонь туһалаа.

һү һаалиин фермэдэ ошожо ябаха үедөө Еранов ахалагша хонишон Пунсак Цынгуевагай гэртэ оробо. Гэрэй эзэн эхэнэр эдихэ ууха юумэ стол дээрээ дэлгээгээд, «һайнта даа, Моисей Гордеевич. Танай туһаламжаар галтай болообди» гэбэ.

— Намда ямар баясхалан хүргэбэ гээшэбта. Энэмнай депутат бүхэнэй оролдохо уялга ха юм.

Хандагатайн леспромхозой доодо складай слесарь, нютагай Соведэй депутат, коммунист Моисей Гордеевич Ерановай ажал ябуулга тухай хэлэхэ болоо һаа, нилээд ехэ. Хоёр дахин таһалгаряагүйгөөр нютагай Соведэй депутадаар һунгагдаһаниинь, тэрэшэлэн гурбадахи болзортоо—депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэниинь тэрэнэй оролдосотой, эсэшэ сусашагүй ажалые гэршэлнэ бшуу.

Нютагай Соведэй депутат нүхэр Ерановай хүтэлбэрилдэг хүдөө ажахын комиссиин гэшүүд Дархитын һү һаалиин фермын үнеэдэй байрые хүсэд оньһожоруулха хэрэгтэ туһалаа. Тэрэнһээ гадуур Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тус отделениин хонишод малшад, механизаторнуудай ажалые ходо шахуу хинажа байдаг. Жэшээлхэдэ, тус отделениин таряашадай мүнөө жэлэй тарилгада бэлдэжэ байхада, оньһон техникэ заһабарилгын шанарые шалгаһан байна.

Тус колхозой Дархитын отделениие эрхилэгшэ Юрий Геннадиевич Рогозинский депутат тухайгаа иигэжэ хэлэнэ: «Сельскэ Соведэймнай хүдөө ажахын комиссии манайда ходо туһалжа байдаг. Комиссиин түрүүлэгшэ, депутат Еранов шэнги эдэбхи үүсхэлтэй, олоной хэрэгэй түлөө оролсожо ябадаг хүнтэй ажаллахада хүнгэн даа».

Үнгэрэгшэ жэлэй зун Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхидой үбһэ хуряалгадаа оромсоор, Тимофей Гордеевич Еранов ээлжээтэ амаралтынгаа үедэ машинист П. Пахомов, түмэршэ дархан Н. Шапошников, автомашинын жолоошон Л. Топорков, модошо дархан Г. Раев гэгшэдтэй 850 центнер эрхим шанартай үбһэ колхоздо бэлдэжэ тушаагаа һэн.

...Үдэшын боро хараан дайдые хара торгон хүшэгөөр хушажа, Новоильинскын гудамжануудта одо мүшэд шэнги олон лампочканууд яларшаба. Эгээл энэ үедэ Хандагатайн леспромхозой доодо складай слесарь, коммунист Тимофей Гордеевич Еранов хоёрдохи халаанда ажаллахаяа түргэ түргэнөөр алхалаад харагдахаяа болишоо һэн. Ажалдаа магтаалтай, улад зоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдожо ябадаг арадай зараса тухай тобшохоноор хөөрэбэл иимэл даа.

С. ОЧИРОВ.
манай корр.

Загарайн аймаг.

АРАДАЙ ДУНДА

...э хүн тухай олон дахин дуу...шье һаа, түрүүшынхиеэ хара...байгааб. Нюргаар үндэр, хүдэр ...й, шарабтар үһэтэй, хурса ...тэй хүн урдаһаам угтан бодо...раа һарбайба:

— Ажахын участогуудаар яба...лөөтэй гүт? — гэжэ асууба. —...гай һаатнай ябая.

— Теэд яахань һэм даа, — гэ...үбшөөбэб.

Үргэн талада гараха харгы тээ... машина бүмбэрнэ. Үшөө айл...үнгэрөөгүй ябахадаа, Иван ...нович Трофимов шэнэлэн ба...һан гэрнүүд тээшэ хургаараа ...:

— Жэл ерэхэ бүри шэнэ гэр... олоор баригдадаг боложо ...хай, — гэжэ хэлэбэ. — Юһэ... табан жэлэй туршада барил...ай хүдэлмэри бүришье далай...гаар ябуулагдахаар хараалаг...й.

— Шэнэ ямар барилганууд хэг...хаб? — гэжэ би асуубаб.

...н Степанович машинын яба... дунда блокнодоо гаргаад:

— 96 һууритай үхибүүдэй гурбан саад, 900 һурагшадай һураха һургуулиин шэнэ байшан, 36 үбшэнтэнэй хэбтэхэ больница, 80 хүнэй эдеэлхэ столово болон байрын гэрнүүд баригдаха, — гэбэ. — Энээнһээ гадна колхоздомнай үхэр малай байха хэдэн олон байра бариха юм,—гэжэ нэмээ һэн.

Эндэ миил юрын лэ хөөрэлдөө дурсабабди. Түнхэнэй сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ Иван Степанович Солдатовай барилгын хүдэлмэридэ оруулһан, үшөө оруулхашье хубитань ехэ гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ шухала. «Сельскэ, поселково Соведүүдэй хүдэлмэрие саашадань улам һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хүсэндэнь оруулхын түлөө Иван Степанович хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлөө. Илангаяа хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг. Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалга, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ, хони малай тэжээл бэлэдхэлгэ, ажахын экономико хүгжөөлгэ, социалис уялгын дүүргэлтэ гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудаар үдэрһөө үдэртэ һонирхожо байдаг. Депутадуудынь сесси дээрээ юу хэһэн, ямар хүдэлмэри ябуулһан тухайгаа саг соогоо тоосодог, гадна саг үргэлжын комиссинуудынь һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гүйсэдхэхэ комитедэй зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудынь уридшалан харагдажа, зүбшэн хэлсэгдэдэг заншалтай. Эрхэтэдэй суглаан хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэгдэдэг. Иимэ суглаанай аша туһань ехэ юм.

— Ахалиг орожо, Гавриил Прокофьевичтой уулзахаяа гарахамнай гү?—гэжэ колхозой парторг Трофимовичта Иван Степанович хандаба.

— Яахань һэм. Суута луговод, сельскэ Соведэй депутат нүхэр Демин гэртээ байгаа ёһотой,— гэжэ парторг зүбшөөбэ. Үнэхөөрөөшье Демин гэртээ байба. Юу хэжэ байһан тухайнь Иван Степанович һурагшалба.

— Хоёр үдэрэй урда уулзаа бэлэйбди даа. Ондоо болоһоншье хубилалта үгыл даа. Үнөөхи худагаа малтуулжа дүүргүүлээб.

— Тэрэниием мэдэхээ һанаа һэм,—гэбэ Иван Степанович.

Республика дотороо суутай болоһон луговод Демин олон жэлэй туршада депутадаар һунгагдаһан, зонойнгоо үзүүлһэн этигэл найдабариие бодотоор харюулжа шададаг гэжэ мэдэхэ болоһон байгааб. Жэлһээ жэлдэ 30 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ гектар газар дээрэһээ хуряажа абадаг. Энэ жэлдэ бүри ехэ үбһэ хуряажа абахаар зоригжонхой.

Тэрэ үдэр колхозой түрүүшүүлээр уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь, ажаһуудалтайнь танилсаа бэлэйбди. Хүн бүхэнтэй хөөрэлдэхэдөө үгэ хүүрээ ойлголсожо шададаг гэжэ ойлгожо абааб.

«Сибиряк» колхоз аймаг дотороо эгээн түрүүлжэ, орооһо таряагаа тарижа дүүргээ. Гадна гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 104 процент, үндэгэ—100 процент дүүргэбэ. Сабшалангай, таряанайнгаа газар дээрэ шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ саг соонь гаргаа. Теэд эдэ бүхы хүдэлмэридэ сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Солдатовай оруулһан хубита бии ааб даа.

Иван Степанович дахинаа депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ. Тэрэнэй түлөө, мүн бусад олон түрүү бэрхэ хүнүүдэйнгээ түлөө һунгагшадай нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэ байһандань һэжэг түрэгдэнэгүй.

Ц. ХАМАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

МАНАЙ ЭДЭБХИТЭД

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ бүгэдэ ниитын эхин һуралсал бэелүүлээ һэмди. Мүнөө шэнэ табан жэл соо политическэ ба социальна тон ехэ удха шанартай —бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгые дүүргэхэ гэһэн зорилго бэелүүлжэ эхилбэбди.

Би мүнөө таби гаража ябанаб. 1945 ондо сэрэгэй албанһаа табигдажа, түрэһэн Хушуун-Үзүүр тосхондоо бусажа ерэхэдэмни, жаахан үмхиршэһэн гэртэ 1-дэхи, 2-дохи классай һургуули нээгдэнхэй, 17 һурагшад М. А. Баклановада заалгажа байгаа бэлэй. Тэрэ гэһээр 26 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо тосхоноймнай байра байдал, хүнүүдэймнай соёл-гэгээрэл ямар ехээр ургаа гээшэб. Дээдэ эрдэмтэй, тусхай дунда һургуулитай 30 гаран багшанар 400 гаран һурагшадта эрдэм ухаа заана, түрэл Коммунис партидаа, Эхэ орондоо үнэн сэхэ, олоной аша туһада бэлиг шадабаряа дууһыень үгэхэ хүбүүд, басагадые—бидэнэй халаание хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй тоодо түрүүшын һургуули нээжэ, тэндээ заажа эхилһэн Мария Артемовна мүнөөшье хүрэтэр һайн һайхан, хүндэтэ уялгаяа дүүргэһээр. Тэрэ интернадай ахалагша хүмүүжүүлэгшээр ажаллана.

Эдэ жэлнүүдэй туршада манай һургуулиие хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад дүүргэжэ, һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлһэн байха. Тэдэнэй олонхидынь дээдэ һургуулитай болоод, түрэл колхоздоо бусажа ерэнхэй. Жэшээнь, Т. Д. Рейторова, Г. М. Цыренова, Л. Н. Чимитова, С. Б. Цыренова гэгшэд түрэл һургуулидаа багшалнад. Тиихэдэ институт дүүргэжэ ерэһэн Д. Д. Дамбаева—главна экономистаар, Б. Ц. Цыдыпов ахамад ветеринарна врачаар ажаллана. Гадна Эрхүүгэй Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй буряадай отделенидэ манай һургуули дүүргэһэн Р. Мижитова, Ц. Гомбоева, Д. Добчинов болон бусад—хамта найман залуушуул һурана.

һургуулиин наһа гүйсэһэн үхибүүдые һуралсалда хабаадуулха, һургуулинуудта материальна болон мүнгэн зөөриин талаар туһаламжа үзүүлхэһээ эхилээд, һуралсал-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ манай нютагай сомоной Совет гол анхаралаа хандуулдаг. Соведэй харьяата газар дээрэ гурбан һургуули, хүдөөгэй хоёр библиотекэ, дүрбэн клуб, фельдшерскэ хоёр пункт, хэлхеэ холбооной таһаг, нөөсэлгын касса болон бусад эмхи зургаанууд байдаг. Олохон багшанар сомоной Соведэй депутадуудаар һунгагданхай. Жэшээнь, Ш. Э. Эрдынеев, Б. Ц. Цыренов болон бусад багшанар сомсоведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, һургуулиин ажабайдалаар шухала асуудалнуудые Соведэй заседани, сессинүүдтэ бэлдэдэг юм. Депутат Ширап Эрдынеевич Эрдынеев саг үргэлжын мүнгэн һангай, Балжинима Цыренович Цыренов—социалис хуули сахилгын комиссинуудай түрүүлэгшын уялга дүүргэдэг. Тиихэдэ багшанар А. Н. Мосорова—эхэнэрнүүдэй соведэй, А. Н. Маточкин—нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлдэг.

Ажалшадай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулгада, партиин XXIV съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалалгада багшанарнай эдэбхитэйгээр хабаададаг, партийна организацинууд болон сомоной Соведэй ёһотойл эдэбхитэд юм.

Д. ДАМБАЕВ,
Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүр тосхондо баригдаһан һургуулиин шэнэ байшан.

Б. ЖАМБАЛОВАЙ фото.

...ЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. ...скнин Кировэй нэрэмжэтэ ...о бүтээгдэһэн машина...ар манай ороной олон тоо... шахтанууд хангагданхай. ...э бүтээгдэһэн «4 ПУ» ту... комбайн манай ороной, Чехословакиин, Румыниин, ...н шахтануудта хэрэглэгдэ... байна.

...УРАГ ДЭЭРЭ: «4 ПУ» ту... шэнэ комбайн шалгалта ...жа байна. Комбайнай дэр...—слесарь Е. В. Мушин...

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Транспортна барилгын министерствын предприяти ба эмхинүүдэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай

Транспортна барилгын талаар табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Бугай Иван Дмитриевичые — «Забайкалтрансстрой» трестые эрхилэгшын орлогшо.

Маслов Иван Лукьяновичые — «Воссибтрансстрой» трестын 21-дэхи заһабарилгын поездын хүдэлмэришэн.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Акчурин Джиганша Хусаиновичые — «Трансэлектромонтаж» трестын 708-дахи электромонтажна поездын электро-хабсаргагшадай бригадир.

Блинков Леонид Соломоновичые — хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи мостопоездын начальник байһан.

Глебова Дарья Кирилловнае — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын электро-гагнууршан.

Завадская Валентина Григорьевнае — «Дальтрансстрой» трестын Таловска түмэр-бетоной конструкциин заводой кранай машинист.

Кошелева Мария Павловнае — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын шэрдэгшэдэй бригадир.

Нечаев Алексей Алексеевичые —«Воссибтрансстрой» трестын 21-дэхи заһабарилгын поездын кранай машинист.

Новикова Мария Петровнае — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын бригадир.

Рябцев Евгений Петровичые — «Дальтрансстрой» трестын Таловска түмэр-бетоной конструкциин заводой тепловозой машинист.

Середкин Василий Петровичые — «Дальтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын слесарь.

Стреляный Алексей Андреевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын слесарь.

Тодоев Аркадий Самбаровичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хабсаргагшадай бригадир.

Хворост Борис Павловичые — «Трансовязьстрой» трестын барилга-хабсаралгын 15-дахи поездын начальник.

Чижиков Александр Ивановичые — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын харгын монтернуудай бригадир.

Чуйко Виктор Алексеевичые — «Трансэлектромонтаж» трестын 708-дахи электромонтажна поездын начальник.

Чуриков Николай Сергеевичые— «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын модошо дархашуулай бригадир.

Шиханов Михаил Иннокентьевичые — «Дальтрансстрой» трестын Таловска түмэр-бетоной конструкциин бетонщигуудай бригадир.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Андиенко Геннадий Николаевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын начальник.

Батуева Эльвира Индуковнае — «Забайкалтрансстрой» трестын 397-дохи барилга-хабсаралгын поездын штукатур.

Белов Геннадий Ивановичые — «Воссибтрансстрой» трестын 21-дэхи заһабарилгын поездын начальник.

Бочаров Алексей Петровичые— «Сибстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 65-дахи колоннын ахалагша прораб.

Бурлаков Иннокентий Яковлевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хабсаргагша.

Гжибовский Валентин Митрофановичые — «Дальтрансстрой» трестын Таловска түмэр-бетоной конструкциин заводой главна инженер.

Кабанов Николай Степановичые —«Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын жолоошон.

Кавилин Виктор Васильевичые — Трансэлектромонтаж» трестын электромонтажна 708-дахи поездын электро-хабсаргагшадай бригадир.

Ковалева Мария Николаевнае— хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи мостопоездын арматурщик.

Кунавин Иван Прокопьевичые— хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи мостопоездын комплексно бригадын бригадир.

Миллер Рейнгольд Георгиевичые — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын начальник.

Модогоев Анатолий Андреевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын ахалагша прораб байһан.

Носков Никита Никифоровичые — Воссибтрансстрой» трестын 21-дэхи заһабарилгын поездын шулуушан.

Сошников Михаил Макаровичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 346-дахи поездын харгын монтернуудай бригадир.

Шанков Григорий Акимовичые — Забайкалтрансстрой» трестын автобазын жолоошон.

Шрайбер Шура Срульевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын начальник.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ануева Анна Романовнае — «Дальтрансстрой» трестын Таловска түмэр-бетоной конструкциин заводой станочница.

Бомштейн Соломон Залмановичые—«Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 346-дахи поездын харгын монтёр.

Голованов Николай Сергеевичые — «Трансэлектромонтаж» трестын электромонтажна 708-дахи поездын электро-хабсаргагшадай бригадир.

Дырченков Пётр Степановичые —хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи поездын хабсаргагша.

Жаркова Мария Яковлевнае — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын шэрдэгшэдэй бригадир.

Климов Иван Дмитриевичые — «Воссибтрансстрой» трестын заһабарилгын 21-дэхи поездын механик.

Макаркин Тихон Михайловичые — Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын механик.

Маликов Михаил Ивановичые — «Забайкалтрансстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай слесарьнүүдэй бригадир.

Чуб Сергей Петровичые—хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи поездын прораб.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Афанасьев Владимир Алексеевичые — хүүргэ барилгын 8-дахи трестын 802-дохи поездын хабсаргагша.

Горбачева Любовь Васильевнае — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын шэрдэгшэ.

Дворецкая Вера Ивановнае — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 196-дахи поездын харгын монтёр.

Залалиева Салимгарай Хафтдиновичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэн.

Ковшарев Сергей Николаевичые — «Сибстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 65-дахи колоннын жолоошон.

Майзик Юрий Николаевичые — «Трансвязьстрой» трестын барилга-хабсаралгын 15-дахи поездын кранай машинист.

Мартынов Фёдор Тимофеевичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын бригадир.

Реутов Александр Александровичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын шулуушан.

Садовская Татьяна Петровнае— «Воссибтрансстрой» трестын заһабарилгын 21-дэхи поездын харгын монтёр.

Стойлик Павел Ефимовичые — «Забайкалтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 346-дахи поездын мастер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной майн 7.

„Марс-2“, „Марс-3“ станцинууд ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр

ЗАМБУУЛИНАЙ ХОЛЫН ХОЛБОО БАЙГУУЛХА ЦЕНТР (ТАСС). Планетэнүүд хоорондын совет хоёр станци «Марс-2», «Марс-3» гэжэ ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр. Июниин 8-да Москвагай сагаар 6 часта «Марс-2», Марс-3» станцинууд тус тустаа газарһаа 4 миллион 897 мянган ба 2 миллион 880 мянган километртэ ошоод ябаа.

Ниидэһэн сагһаань хойшо «Марс-2» гэжэ планетэнүүд хоорондын станцитай 14, «Марс-3» станцитай 19 дахин холбоо барисаанай сеанс үнгэргэгдөө. Бүхы сеанснуудай үедэ планетэнүүд хоорондын станцинуудтай радио-холбоон тогтууритай һайн байгаа.

Телеметрическэ информациин мэдээнүүдэй ёһоор, станцинууд дээрэхи научна аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

УРАН БЭЛИГЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ ЗҮДХЭГТЫ!

Эдиршүүлэй республиканска слёт тухай

Уран зохёолдо гуурһаяа туршадаг эдиршүүлэй республиканска нэгэдэхи слёт июниин 3-да зарлагдаба гэжэ уншагшадтаа дуулгаһан байнабди. Тэрэ слёт гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлөө. Слёдой хүдэлмэридэ республикын уран зохёолшод, журналистнар, багшанар хабаадаа.

Ахын аймагай Орлигой, Хурамхаанай аймагай Барханай, Баргажанай аймагай Улаһай, Яруунын аймагай Үльдэргын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулинуудһаа, мүн Доодо-Ивалгын 8 жэлэй, Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат-һургуулиһаа эдир бэшэгшэд слёдто хабаадаа һэн.

Слёдой зүблөөнүүд дээрэ иимэ асуудалнууд табигдаа гэбэл: 1. «Би поэт яажа болообиб? (элидхэлшэ — Ц.-Д. Дондокова); 2 «Шүлэг яажа бэшэхэ ёһотойб?» (элидхэлшэ — Ц-Б. Бадмаев); 3. «Хүүгэдэй номуудые яажа хэблэнэбибди? (элидхэлшэ — М. Самбуев), «Шүлэгые наринаар дархалха гээшэ юун бэ?...» (элидхэлшэ — В. Петонов); 4. «Газетын жанрнууд тухай». Элидхэл шагнахаһаа гадна уран зурагай, хизаар ороноо шэнжэлгын музейнүүдтэ экскурси эмхидхэгдээ, уран зохёолшодой холбоондо, «Буряад үнэн» газетын редакцида уулзалганууд болоо.

Поэтесса Ц-Д. Дондокова элидхэлээ хэхэдээ,түрэл хэлэеэ һайса шудалха, тордиһогүй сэбэрээр хөөрэжэ, хэлэжэ һураха ёһотой байһыень эдир бэшэгшэдтэ дахин дахин һануулһан байха юм. Үнэхөөрөөшье, олон эдиршүүл түрэл хэлэнэйнгээ бүхы баялигуудые гүйсэдөөр хэрэглэжэ биранагүй гэжэ слёт дээрэ шүүмжэлэгдэһэн шүлэгүүд харуулаа. Хэлэеэ баяжуулха, хэрэгтэй үгэ бэдэржэ һураха, бэшэһэн юумэеэ тэсэмгэйгээр мүлихэ тухай элидхэлшэдшье, үгэ хэлэһэн бусад нүхэдшье эдиршүүлдэ ойлгосотойгоор хөөрэһэн. хэлэһэн байна.

Поэт Цырен-Базар Бадмаев элидхэл хэхэдээ, арадай аман үгын баялигые суглуулха тухай һануулаад, аман зохёолой сэсэниие, дабтагдашагүй өөрсэ маягые гэршэлһэн хэдэн жэшээ харуулаа. **«Үнгэрһэн юумэндэ хүн бухэн сэсэн, үлтирһэн мяханда шүдэн бухэн хурса»** гэһэн оньһон үгые шагнахадаа, эдир уншагшад ехэ һонирхожо, зариманиинь дэбтэртээ бэшээдхихэ юм.

Эдиршүүлэй рассказуудые, шүлэгүүдые уншаһан уран зохёолшод тэдэниие тон наринаар шүүмжэлжэ, туһатай зүбшөөл заабаринуудые хэлэжэ үгөө. Бэшэһэн юумэндээ һалаар хандаха, дахин дахин тэрэнээ мүлижэ шадахагүй ябадал эдиршүүлэй зүгһөө үзэгдэдэг байна. Тэрэнээ эртээнһээ һэргылжэ һураха гээшэ шухала эрилтэнүүдэй нэгэн.

Эдиршүүл ямар шүлэгүүдые бэшэнэб? Ленин, парти, Эхэ орон, түрэл нютаг, эхэ, эсэгэ тухайдаа шадал зэргээрээ шүлэглэнэ. Тэрэ ехэ һайн эрмэлзэл гээшэ ааб даа. Мүн баһа нютаг нютагай үхибүүд Вьетнам тухай, зоригтой түримхэйшүүлтэй эрэлхэгээр тэмсэжэ байһан баатарлиг арадтайнь һаналаа нэгэдэнги байһан тухайдаа шүлэгүүдые бэшэдэг байна. Тэрэ баһал һайн.

Зүгөөр хүсэд һайнаар мэдэхэгүй темээр зохёол бэшэхэ гээшэ ехэ хүшэр ха юм даа. Ленин, парти, Эхэ орон гэһэн темэдэ дүршэлтэйшье зохёолшод ядалсахала һанадаг. Юундэб гэхэдэ, тэрэ темэнүүднай оёоргүй гүнзэгы удхатай, тиигээдшье урда тээнь олон поэдүүдэй бэшэһэн хадань, өөрынгөө, **шэнэ** үгэ олохо гээшэ бэрхэтэй. Тиимэһээ эхилэн бэшэжэ байха үедөө тон һайнаар мэдэхэ юумэн тухайдаа зохёогоо һаа, һураггүй дээрэ, шүлэгэйнгөө техникые һайжаруулха хэрэгтэ туһатай байха.

Юрэдөө, слёдто хабаадалсаһан эдиршүүл олон юумэ ойлгожо абаа бэзэ гэжэ найдагдана. Тиихэдэ слёдто уригдаһан багшанаршье хоорондоо дүршэлөө андалдаа, литературна нэгэдэлэй хүдэлмэриие яажа эмхидхэхэб гэһэн туһатай зүбшөөл уран зохёолшодһоо шагнаа. Имагтал багшанарайнгаа туһаламжаар бэшэхэ дуратай һурагшад, уран зохёолой оньһон нюуса шудална ха юм. Буряад литературна нэгэдэл эмхидхэжэ, хэдэн жэлэй туршада тэрэнэйнгээ галхаһиие һүнөөнгүй хүтэлбэрилжэ байдаг **Х. Д. Дамдиновада** (Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуули), **Ц. Б. Бальжинимаевада** (Доодо-Ивалгын найман жэлэй һургуули), **Д. Р. Ринчиновада** (Хурамхаанай аймагай Барханай дунда һургуули), **Б. Ш. Цыдыпцыреновада** (Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуули). **Е. Д. Цыремпилунда** (Ахын аймагай Орлигой дунда һургуули) баясхалангай үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Дурсагдаһан багшанар слёдой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Эдир бэшэгшэдэй слёт үнгэргэхэ тухай һанамжа үнихэнэй хэлсэгдэдэг байһан юм. Тэрэнь мүнөө жэлдэ хүсэлдэбэ гээшэ ааб даа. Гэхэтэй хамта Гэгээрэлэй министерствын зүгһөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри багаар ябуулагдаа, эмхидхэл муушаг байгаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Наада захань элдэб экскурсинууд слёдой программада оруулагдаһан аад, болзорыншье, сагыньшье тодорхойлогдоогүй, ошохо газарайнгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгагдаашьегүй байшоо. Иимэ дутагдалнууд хойто жэлдэ дабтагдажа байхагүй бэзэ гэжэ найдалтай.

Түрүүшын энэ слёт хаһагүйшэ сагта зарлагдаа гэһэн һанамжа хабаадагшадай зүгһөө хэлэгдэһэн, юуб гэбэл һургуулиин тараһан үе байжа, уригдаһан зарим үхибүүд ерэжэ шадаагүй. Мүн наймадахи болон 10-дахи классуудай шалгалтаяа барижа байһан үе тудалдажа, наймадахиин, арбадахиин һурагшад уригдаагүй. Сэхыень хэлэхэдэ, уригдаха ёһотой, яһала бэлэгтэйхэн һурагшад наймадахи арбадахи классуудта яһала бии байгаа юм.

Слёдой зүблөөнүүд, уулзалганууд дээрэ үгэ хэлэһэн аха нүхэдынь эсэшэ сусашагүйгөөр эрдэм шудалжа, хэлэеэ баяжуулжа, найруулха шадабарияа улам бури һайжаруулжа. уран бэлигэй орьёл өөдэ зүдхэхыень юрөөгөө. Бидэшье тэрэ юрөөлтэйнь дуугаа нэгэдүүлнэбди.

Ц. ДОНДОГОИ,
манай корр.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙНГАА ТҮҮХЭ ШУДАЛНА

Республикын һургуулинуудта үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ үнгэргэгдэһэн пионернүүд болон һурагшадай «Эсэгэ оромни» гэһэн экспедициин хүдэлмэриин дүн гаргагдаба.

Ново-Селенгинскын дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүл түрэл нютагайнгаа түүхэ муу бэшээр шудалаа. Тэдэнэр Сэлэнгын острог 1664 ондо байгуулагдаа гэжэ мэдэжэ абаһан байна. Байгуулагдаһан сагһаа хойшо энэ острог сүлэлгын газар болоһон байха юм. А. С. Пушкинай элинсэг хулинсаг генерал аншеф Абрам Петрович Ганнибал эндэ сүлэлгэдэ байһан түүхэтэй. I Петр хаанай наһа бараһанай һүүлээр временщик А. Меньшиков тэрэниие Сибирь худар сүлэһэн байгаа.

Декабристнууд аха дүү Н. А. болон М. А. Бестужевтан, К. П. Торсон гэгшэд мүн лэ иишэ сүлэгдэһэн байха юм. Нютагай хүн зон тэдэнэрые хүндэтэйгөөр угтан абаһан, багшамнай гэжэ тоолодог болоһон байгаа. Жэшээлхэдэ, Николай Александрович Бестужевые буряадууд «Улаан наран» гэжэ нэрлэдэг байһан. Мүнөө Ново-Селенгинскын дунда һургуулида аха дүү Бестужевтанай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлгын музей нээгдэнхэй юм. Декабристнуудай ажабайдал, ажал ябуулгатай холбоотой баян материал суглуулагдажа, эндэ табигдаһан. Литературын багша Н. С. Ларионова музейн соведые хүтэлбэрилдэг, эндэ үнгэргэгдэдэг бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Энэ музей холуур суурханхай. Москва, Ленинград, Курганска область, Монгол ба ГДР-һээ туристнууд айлшалжа ерэһэн байна. Холын айлшад дурадхалайнь дэбтэртэ хани халуун үгэнүүдые бэшэжэ, тус һургуулиин һурагшадые урмашуулан баясуулаа һэн.

Ажабайдалай баян намтартай хүнүүдтэй уулзалганууд һургуулида ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Һаяхан А. Я. Данжуров декабристнуудай Ново-Селенгинск нүүжэ ерэһэн тухай үхибүүдтэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Музейн экспонадууд һонирхолтой шэнэ материалнуудаар ходо шэнэлэгдэжэ байдаг юм. Москвагай гүрэнэй түүхын музейн хүдэлмэрилэгшэ М. Г. Бараковскаятай эдир һурагшад бэшэг абалсадаг. Энэ нүхэр «Декабрист Н. А. Бестужев» гэжэ ном бэшэнхэй юм. Бестужевтанай дүшэ басаган В. К. Алексеева үхибүүдые амаршалан, бэшэг эльгээһэн байна. Һурагшад музейн хүдэлмэридэ угаа дуратайгаар, эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэдэнэр түрэл нютагайнгаа үнгэрһэн түүхые анхаралтайгаар шудална, элдэб бэдэрэлгэ хэнэ. Декабристнуудай ажаһууһан үе сагай хоёр стул, диван, комод оложо музейдээ табиһан байха юм.

Хизаар ороноо шэнжэлдэг хэшээлнүүдтэ һурагшад революциин, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарнуудай шэн габьяа, баатаршалга тухай мэдэжэ абадаг. Мүн литературын, түүхын болон географиин хэшээлнүүдтэ энэ баян материалаа хэрэглэдэг байна. Иигэжэ тус һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүл түрэл нютагайнгаа түүхэтэй дүтэ танилсана.

Н. АЖЕЕВА,
Хүүгэдэй аяншалгын республиканска станциин методист.

„НИЛОВЭ-ПУСТЫНЬ"

Түнхэн нютагай аршаан, булагуудаараа суурхадагынь хэндэшье мэдээжэ. Илангаяа «Нилова-Пустынь» гэжэ курорт хүн зоной дунда суутай. 1840 ондо тус аршаан мэдээжэ болонхой. Эндэ элдэб үбшэн аргалдаг юм. Жэлһээ жэлдэ амархаяа, эмшэлүүлхэеэ ерэгшэдэй тоо олошорно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үе мэсэдэ, нервэдэ, зүрхэнэй болон бэшэшье үбшэндэ угаа туһатай гэжэ үнинэй элирүүлэгдэнхэй юм. Эгээл тиимэһээ эм домто уһанайнгаа туһа хүргэхэ шанараар Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ суутай гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада Нилова-Пустыньда хүдэлдэг врачнар оронойнгоо хизаар бүхэнһөө хамта 13.700 бэшэг абаһан байна. Поликлиникые даагша Виктор Георгиевич Вахаревтай хөөрэлдэхэдэ, энэ асуудалай гарахалаар, һугалга сооһоо олон бэшэгүүдые гаргажа манда харуулаа һэн.

— Эндэ эдэгэжэ, һэргэжэ ошоһон тухайгаа тэдэнэй олонхинь мэдүүлнэ, — гэжэ нүхэр Вахарев хэлээ һэн.

Курортдо хамта 29 пансионат хүдэлнэ. Гадна Чехословакиһаа, ГДР-һээ, Монголой Арадай республикаһаа эмшэлүүлэгшэд бии. Бүри һаяшаг Жэмһэг тосхонһоо холо бэшэ газарта шэнэ курорт (Нилова-Пустыниин хилиал) нээгдээ.

Саашадаа Нилова-Пустынь үшөө үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поликлиникые даагша, терапевт Виктор Вахарев курортдо амарагшадһаа ерэһэн бэшэгүүдые уншажа байна. «Нилова-Пустынь» курорт.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮШӨӨ НЭГЭ ОЧКО

ФУТБОЛ

Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө хоёрдохи бүлэгэй 6-дахи зоны командануудай хоорондо эзэлжээтэ наадан июниин 7-до болобо. Энэ нааданда манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Южно-Сахалинск хотодо айлшалжа, тэндэхи «Сахалин» командатай уулзаба. Тиигэхэдээ эдэ командануудай хоорондохи наадан үсэд шанга тулалдаанай оршон байдалда үнгэрбэшье, нэгэнииньшье бүмбэгэ оруулжа шадабагүй. Тиимэһээ энэ наадан 0:0 тоотойгоор дүүрэһэн байна.

Июниин 7-ной үдэр Курган хотын «Зауралец» команда Омскын футболистнуудтай наадахадаа, 1:2 гэһэн тоотойгоор шүүгдээ. Мүн иимэл тоотойгоор Петропавловск-на-Камчатке хотын «Вулкан» командынхид Шэтын футболистнуудта шүүгдээ. Семипалатинскын «Спартак» командын футболистнууд Барнаулай спортсменүүдые 5:1 тоотойгоор шүүжэ, өөһэдтөө 2 очко нэмэбэ.

Бусад нааданууд иимэ дүнтэйгөөр дүүрээ гэбэл: СКА (Хабаровск)—«Амур» (Благовещенск)—1:0, «Луч» (Владивосток)—«Старт» (Ангарск)—0:0, «Трактор» (Павлодар)—«Автомобилист» (Красноярск)—1:0, «Динамо» (Целиноград)—«Аэрофлот» (Эрхүү)—2:0, «Восток» (Усть-Каменогорск)—«Металлург) Новокузнецк)—0:0.

Удаадахи наадаяа манай «Сэлэнгэ» команда Петропавловск-на-Камчатке хотын футболистнуудтай үнгэргэхэ байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Элитэ ехэ туйлалтанууд

«Салют» гэжэ совет станциин жолоодогдон ниидэдэг, газарые тойрон дабшадаг түрүүшын научна станци болоһон тухай мэдээсэл бүхы оронууд болон түбинүүдтэ түргэнөөр дэлгэрээ. «Салют» гэжэ научна станцитай замбуулинай «Союз-11» гэжэ транспортна онгосын амжалтатайгаар залгалдаһан тухай мэдээсэхэдээ, хариин информационно агентствэнүүд, хэблэл, радио болон телевидени хадаа газарые тойрон удаан саг соо дабшаха станциие байгуулха талаар Советскэ Союзай шухала амжалта туйлаһыень онсолон тэмдэглэнэ. Газарые тойрон дабшадаг научна станцида экипажые транспортна онгосоор абаашаха научно-техническэ зорилго Советскэ Союзда анха түрүүн шиидхэгдэбэ гээд заагдаһан байха юм. «Салют»—«Союз» гэжэ замбуулинай түхеэрэлгын хамтын шэгнүүр 25 тонно үлүүтэй гээд шэнжэлэгшэд бэшэһэн байна.

ПРАГА. Совет эрдэм ухаанай ба техникын шэнэ ехэ амжалта тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлые Чехословакиин радио дамжуулаа. Замбуулин соогуур ниидэжэ ябаһан дэлхэй дээрэхи түрүүшын научна станциин экипажай хүдэлмэриин хойноһоо чехословак арад угаа ехэ баяртайгаар адаглан харана,—гээд радиогой диктор хэлэнэ.

Гайхамшаг амжалта. Совет ханинараа, бүхы совет арадые элитэ ехэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Дэлхэйн научна дэбжэлтын түрүү зэргэдэ ябадаг байһанаа Советскэ Союз дахяад харуулба гээд ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Чехословакиин Наукануудай академиин академик Я. Кожешник мэдүүлээ.

ВАРШАВА. Совет эрдэм ухаанай ба техникын шэнэ илалта — газарые тойрон дабшадаг, шэнэ залан жолоодогдодог научна станциин байгуулагдаһан тухай Польшын радио юрынгөө дамжуулгануудые таһалдуулаад радио шагнагшадта мэдээсэһэн байна. Замбуулинай транспортна онгосоор газарые тойрон дабшадаг научна станци дээрэ экипажые эльгээхэ орёо нарин инженерно-техническэ зорилго замбуулиниие хүнэй шэнжэлэн мэдэхэ түүхэдэ анха түрүүн шиидхэгдэбэ гээд радио тэмдэглэнэ.

СОФИ. Замбуулинай «Союз-11» гэжэ совет онгосын экипажай «Салют» гэжэ научна станци руу ороһон тухай Болгариин радио-дамжуулгануудаа таһалдуулаад, мэдээсэһэн байна. Замбуулинай транспортна онгосоһоо газарые тойрон дабшадаг станцида космонавтнуудай дамжан орохо орёо зорилгые совет эрдэмтэд дэлхэй дээрэ анха түрүүн шиидхэбэ гээд мэдээсэл соо тусгаар онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

БЕРЛИН. Жолоодогдодог «Союз-11» гэжэ шэнэ онгосые табижа, Советскэ Союз газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна станци хэрэглэн, замбуулинай дайда шэнжэлэлгые зорилго хүсэнгеэр үргэлжэлүүлнэ гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Советскэ Союз түрүүшын хэмэл одо табиһанһаа хойшо газарые тойрон дабшахын тулада, мүн һара, Үүрэй солбон болон Марс тээшэ хэдэн зуун жолоодогдодоггүй ба жолоодогдодог ниидэлгын аппарадуудые табяа. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ зорилгоор 14 жэлэй турша соо Совет ороной хэһэн олон шэнжэлэлгэнүүд тааруу һайн программа болоно гээшэ. Тэрэ хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэхэ гансахан лэ уг зорилготой.

ЛОНДОН. Газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна станцитай замбуулинай «Союз-11» гэжэ онгосын залгалдаһан тухай мэдээсэл Лондоной радиогой һүүлшын мэдээсэлнүүдэй гол темэнь болоно.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын түүхэдэ Советскэ Союз анха түрүүн космонавтнуудые замбуулинай транспортна онгосоор научна станцида амжалтатайгаар абаашаба гээд мэдээсэлнүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

РИМ. «Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэ шэнэ һонирхолтой шатадаа гараба. Газарые тойрон дабшадаг замбуулинай платформо бариха программая Советскэ Союз түргэнөөр дүүргэжэ байна» гээд «Унита» газетэ бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Газарые тойрон дабшадаг научна станцитай замбуулинай «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын залгалдаһые замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар шухала шата болоно гэжэ Аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар управлениин директор Джеймс Флетчер нэрлэһэн байна.

(ТАСС).

Америкын ажалшад забастовконуудые хэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Пенсионно тэдхэмжэ һайжаруулха талаар профсоюзуудай дурадхаһан түсэбые Нью-Йорк штадай хуули гаргалгын суглаанай буруушааһан дээрэһээ муниципальна хүдэлмэрилшэдэй профсоюзай Нью-Йоркын отделениин гэшүүд июниин 7-до забастовко эхилээ. Ашаанай автомашинануудай жолоошодой, складуудай хүдэлмэрилшэдэй профсоюзаар тэдэнэр дэмжэгдэнэ.

Америкын энэ томо городто ажалай талаар баһа нэгэ туласалдаан июниин 7-до болоһон байна. «Мэдисон сквергарден» гэжэ спортивна түхеэрэлгын электригүүд, хамһабариин хүдэлмэрилэгшэд забастовко хээ. Шэнэ хамтын договорто өөһэдынгөө эрилтэнүүдые оруулха тухай тэдэнэр захиргаандаа эрилтэ хэһэн байха юм.

Сенаторнууд ехээр сошордоно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Эгээн лэ багаарнь абажа үзэхэдэ, США Лаостохи дайн байлдаанда 250 миллион доллар жэл бүхэндэ гаргашална. Энэ тооее июниин 7-до сенадай хаамал заседаниин болоһоной һүүлээр сенатор К. Кейз корреспондентнүүдтэ мэдээсээ. Хуули гаргагшад хадаа Индокитадта дайнай улам дэлгэржэ байһан тушаа ехээр сошордожо байһанаа Лаостохи дайнда США-гай хабаадалгые сенадай зүбшэн хэлсэхэдэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Лаос арадта эсэргүү зэрхэг түримхэй ябуулгые үргэлжэлүүлгэдэ Холбоото Штадууд харата муухай үүргэ дүүргэдэг байна бшуу.

Лаосой тодоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралсалгые бодото хэмжээгээрнь харуулһан баримтануудые олониитэдэ мэдээсэхэһээ США-гай правительство нэтэрүүгээр арсадаг байха юм. Корреспондентнүүдэй олон асуудалнуудта харюусахадаа, гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ тус орондо Таиландын хүлһэншэдэй ябуулгануудые США мүнгэ зөөрөөр хангадаг гэжэ мэдэрээд лэ, тэдэнэй тоо, США-гай гаргашалдаг мүнгэ зөөриин хэмжээн тухай мэдээсэхэһээ арсаһан байна. Лаосой хойто талын районуудта Таиландын хүлһэншэдһөө гадна, Мео үндэһэ яһатанһаа США-гай тагнуулай центральна управлениин эмхидхэһэн хүлһэнэй арми ябуулга хэнэ гэжэ мэдээжэ болоо гээд сенадай заседаниин һүүлээр Кейз, мүн бусад сенаторнууд зааһан байха юм.

Лаосто американ солдадуудые, хүлһэншэдые хэрэглэлгые хориһон 1969 оной хуулиие США-гай правительство сахингүйгөөр, Лаосой дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсана гээд С. Саймингтон тэмдэглээ. Тэрэ Лаостохи дайн байлдаан тухай сенадай хаамал заседани хэхэ үүсхэл гаргаһан байгаа. Лаосто США-гай сэрэгэй гаргашые, тэрэ тоодо экономическа «туһаламжын» гаргашануудые хизаарлаха гэһэн заһабари хуулиин проектдэ оруулхые дурадхахаб гээд тэрэ мэдүүлээ.

Лаос болон Камбоджодо хүлһэнэй хүсэнүүдые Холбоото Штадуудай мүнгөөр хангалгые хорихо тушаа сенадай гаргаһан резолюциие правительство сахинагүй гээд сенатор У. Фулбрайт онсолон тэмдэглэһэн байна.

Патриодуудай добтолго

ХАНОЙ. (ТАСС). Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээнэй ёһоор Ратьзя провинцида май һара соо арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 1.150 солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, горючиин, һомо хэрэгсэлэй 10 склад тэһэлээ, 11 сэрэгэй судна уһанда шэнгээгээ, галдаа, 5 вертолёт буудажа унагаагаа, 50 буу буляажа абаа. Сайгоной туһамаршадай армиин 150 солдат патриодуудай тала руу ороо.

Киенфонг провинцида майн 29-нэй һүни сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд Башао райондо Сайгоной туһамаршадай армиин 100 гаран солдадые алаһан, шархатуулһан, олон тоото буу зэбсэг буляажа абаһан байна.

Митхо провинцида майн 21, 22, 23-да арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 35 постые, бүхэлэгдэһэн пунктнуудые добтолоо. 300 шахуу солдадые усадхаа, плендэ абаа, нэгэ вертолёт буудажа унагаагаа, 5 сэрэгэй машина, тэрэ тоодо хоёр американ танк буляажа абаа, табан буу тэһэлээ.

ГҮРЭНЭЙ ХИНАЛТАДА АБТАХАНЬ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин ба хариин 106 страховой компанинуюдые гүрэнэй хиналтада абаха гэжэ хараалһан хуулиин проектые Индиин Центральна парламентын дээдэ палата (штадуудай совет) июниин 7-до һайшаагаа гээд ПТИ агентство дамжуулна. Арадай палатын депутадуудаар урда тээнь һайшаагдаһан энэ хуулиин проект республикын президент В. В. Гири гэгшын баталамжада эльгээгдээ.

Уласхоорондын ёһо гуримые сахинагүй

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамдахи американ зэбсэгтэ хүсэнүүд дайн байлдаа хэхэ талаар уласхоорондын бүхы ёһо гуримые сахинагүй гээд Нюрнбергын сүүдэй үедэ США-гай главна прокурор байһан, мүнөө Колумбийска университедтэ уласхоорондын ёһо гуримай талаар профессор Т. Тэйлор мэдүүлээ.

Вьетнам тосхонуудай хүн зониие американ солдадуудай хүсөөр нютагыень урилуулдаг, һүүлээрнь эдэ тосхонуудые буу табихада хорюулгүй район гэжэ соносходог тухай Тэйлор телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ хөөрөө. Энэ райондо хүн үлөө гээшэ һаа, алуулжа болохо байна, американ авиаци хэһээхэ зорилгоор тосхонуудта агаарһаа добтолгонуудые хэдэг гээд тэрэ хэлээ.

Урда Вьетнамай Сонгми тосхоной хүн зониие зэрлиг муухайгаар алаһан шэнгеэр американ сэрэгэйхидэй хэжэ байһан гэмтэ ябуулгануудай түлөө бүхы харюусалгые США-гай сэрэгэй командовани дааха ёһотой гээд профессор Тэйлор мэдүүлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ мүнөөдэрэй номертой

Нэгэдэхи хуудаһанда: МНРП-гэй XVI съездын материал. Нүхэр А. П. Кириленкын хэлэһэн үгэ, ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үйлэдбэри эмхидхэгшэдэй факультет» гэжэ Л. Левченкын статья. «Шэнэ аргатай танилсагты» гэһэн Ф. Зубенкын корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: нүхэр А. П. Кириленкын хэлэһэн үгын түгэсхэл. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хэн хаана һураха дуратайб?» гэһэн гаршаг доро соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19.00 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмүүд. 19.30 — Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай дуу ба хатарай ансамблиин концерт. 20.15 — «Хүдөөгэй час» буряад хэлэн дээрэ дамжуулагдаха. 21.15 — шэнэ һонин. 21.35 — концерт. 21.55 — Москва хотын Ленинградска һунгуулиин округой һунгагшадтай РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Н. В. Подгорныи уулзалга тухай Москваһаа дамжуулагдаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-03501. Заказ № 976.